

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4
Telefon 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor - Leifner Zoltán
Felelős szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ARAK
Belföldi: Hittközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak; egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25 ek,
180, 95, 50 dinár, 25-15 Franc, 10-6 Dollár.

Miért nem jöhet a Cuza-Goga párt kormánya?

Cuza professzor azt hiszi, hogy öreg korára mégis célhoz ér. Királyi kihallgatáson volt és a Cuza-Goga front ujonnan indult és régebbi orgánumaiban hallelujázva jóslgatja, hogy koratavasszal uralomra kerülnek. De ezt a pszichozist sikerült annyira belevinni a köztudatba, hogy még a zsidó újságok is keserű rezignációval cikkeznek arról, hogy „Cuza ante portas!” Nagy hiba ez és nagy tévedés is. Mert mi nem hiszünk és egy pillanattal sem hihetjük, ha logikusan végiggondoljuk a történeket és alaposan megvizsgáljuk a bel és külpolitikai adottságokat, hogy Cuzaék kormánya kerülhetnek. Mi még abban sem találunk semmi vészjóslást, ha Titulescu együtt ebédel Cuzával és ha Gogával St. Moritzban ad karácsonyi randevut. Nem diplomáciai csüréscsavarással és logikátlan alapgondolatból kiindulva szögezhetjük le, hogy nem kell és nem is szabad megjedni attól, amivel az új front fenyegetőzik.

A romániai antiszemita beállítottságú fassiszta front nem ragadhatja magához egykönnyen a hatalmat. S mert sorsunkról, jövőnkéről van szó, sőt nemcsak a mienkről, hanem ezzel kapcsolatban bizonyos mértékben a szomszéd országok zsidóságának sorsáról is, megvilágítani igyekszünk azt, amire optimizmusunkat alapítjuk. Nagy örömtüzek gyújtására nincs semmi okunk ugyan, mert ami eddig történt az ilfovi ügyvédi kamarában, meg ami néhány napon át nyugtalanította Bucuresti zsidóságát, az nem elhanyagolható és nem vehető könnyedén még a legoptimistábbak szerint sem. De viszont kétségbeesésre semmi okunk sincs. Nem pedig azért, mert ezek a legfelsőbb helyen történő kihallgatások, ezek a Titulescu-féle megbeszélések inkább valami egészen mást céloznak. Inkább arra gondolhatunk, hogy felvilágosították a Cuza-Goga front vezéreit arról, hogy Románia részére csak lét ut létezik. Vagy együtt halad addigi szövetségeseivel, együtt halad a francia-angol entente-al, együtt dolgozik szoros kollaborációban a csehekkel és szerbekkel, egyszóval a kisentente-al, vagy pedig szakít ezzel a régi bevált politikával és egészen új orientációt keres. Már pedig ez az orientáció, legyen az a legantiszemitább is, szöges ellentétben van az ország eminens érdekeivel. Egy német-lengyel-magyar (kissé olasz) politika nem felel meg a mai Románia uflának céljaival. Sőt, éles ellentét van a hatalmi blokk célkitűzései és a román állam életérdekei között. Sokkal szorosabb az a politikai, morális, gazdasági kapcsolat, amely a világháború sikeres befejezését szerezte meg az antantba tömörült államoknak semhogy ezt politikai fantazmagóriaként egy kis „üsd a zsidó“-ért érdemes volna feláldozni. Jól látja ezt Titulescu és jól látják ezt az összes, az ország sorsáért felelős

tényezők. De meg azért sem lehet egy fassiszta politika járszallagjára engedni az országot, mert hiszen a szomszédos és szoros szövetségi viszonyban levő Csehszlovákia épen most választott egy demokratikus elnököt, Benes személyében és alig hihető, hogy a legközelebbi években a klasszikus Masaryk-féle elgondolások nagyszerű célkitűzéseitől elhajlana a fiatal köztársaság politikája. A jugoszláviai politika elgondolások is mindinkább a megértés politikáját hirdetik és távolodnak a diktatórikus irányzattól.

De eltekintve a külpolitikai megfontolások napnál világosabb irányvonalától, itt van mindjárt a belpolitikai tények adottsága, amely azt a hősorzkópot mutatja, hogy nem mehetünk egy Cuza-Goga-féle kalandba. Nem mehetünk azért sem, mert hiszen Románia 1924-ben alkotott alkotmánya sem engedne meg semmi olyasmit, ami ne a legtisztább liberalizmus szellemében történnék. Ez az alkotmány a romániai demokrácia magna-chartája, amelynek szilárd fundamentuma nemcsak reményt, hanem biztos alapot is jelent a zsidóság és általában a kisebbségi polgárság jövője szempontjából. Az ország nagy pártjai, a szigorúan és jól kormányzó liberális párton kívül a nacional caranista párt is a 100 százalékos alkotmányosság alapján áll. Ezek a nagy pártok, amelyek uralják az ország többségi népének ideológiai beállítottságát, nem engedik meg, hogy itt valami történjék, amely a Cuza-féle elgondolásokat engedné érvényesülni. Ez az antiszemita front intellektuellekből áll. Nincs mögöttük más, csak az egyetem padjain ülő diákok egyrésze, akik

télnék, hogy nem lesz sima a jövődöbéli elhelyezkedésük. Meg a rosszul sikerült ügyvéd, orvos és más existenciák, akik azt hitték, hogy kevés munkával, sok eredményt érnek el majd az országban, amely azzal kell elismerje születési szerencséjüket, amely a többségi néphez köti őket, hogy mintegy modern „hitbizomány” formájában, egy nagyszerű főorvosi, közjegyzői, iskolaigazgatói, alispáni, állomásfőnöki stallumot kell biztosítani számára. Ha erre nincsen egész biztos reményük, akkor rögtön a Cuza-Goga párthoz csatlakoznak, mert úgy remélik, hogy ez hozza meg számukra a biztos boldogulást.

Mi nem látjuk sötétén a helyzetet. Mi hiszünk abban, hogy az ország alkotmánya szilárd bázison nyugszik, azon senki nem akar változtatni. Mi hiszünk a zseniális diplomáciai érzékkel megáldott román politikusok széles látóköriségében, akik tudják mit jelent a demokrata Franciaország és mit a vad teuton erőktől és a „hatalom több a jognál” elvvel kormányzott Németország. A mi mai kormányunk mindenütt megteszi anélkül is azokat a concessziókat, melyek lehetővé teszik számunkra mindazt, amit azok demagógiával akarnak elérni.

Mi nem hiszük, hogy Cuza-Goga jöhet. Nem jöhetnek, mert az minden logika ellenére volna. Nem hiszük, mert ez egy ország jövője ellen volna. Nem hihetjük, mert ez két évtizedes sikeres külpolitikai irányzat arcülesapása volna. Mi hiszük és bíznunk a román demokrácia töretlenségében, és ha vannak is szomorú jelenségek, ezek nem jelentenek egyebet, mint nyugtalanító érzést és bizonyos kellemetlen szorongást. Nem olyan sötét a jövő, amilyennek a sötétben látók hiszik. Ha nem is dereng, de nem is jön a sötét éjszaka sem!

Meghalt Lord Reading volt indiai alkirály

London. Lord Reading volt indiai alkirály, Angolország volt kül- és igazságügy-minisztere hétfőn délután meghalt.

Hetvenöt évet ért el Sir Rufus Isaacs Reading grófja, talán a legnagyobb karriert elért zsidó férfit. Hajósínasságon kezdte, azután ügyvéd lett Londonban, majd igazságügyminiszter, országbíró (Lord-justice), az Egyesült Államok angol követe, külügyminiszter, végül India királya. Az angol király után ez a legnagyobb méltóság Nagy-britanniában.

Egyszerű zsidó kereskedő. Joseph Isaacs volt az édesapja. Az édesanyja Alber Cohennek a leánya és így ugyanezt a nevet viseli, mint Millerand volt francia köztársasági elnöknek az édesanyja. A Rufus-család nem vele lépett a közéletbe. Nagybátyja, Sir Henry Isaacs London főpolgármestere volt.

Lord Reading kalandvágyó. Robinson-

természet volt. Huszonnégy éves korában Amerikába vitte a vérmérséklete, ahol jogot hallgatott.

A nyugalmas életet 1887-ben kezdte. Ekkor nősült és Londonban ügyvédi irodát nyitott. Az alsóházba 1904-ben került be liberális programmal. Hét évvel később lovagá útki és Lord Rotsch helyére, mint igazságügyminiszter, bekerült a kabinetbe. Két esztendővel később éri az országbírói kinevezés. Nagyköveti kinevezése a világháború idejére esik s, ezzel a világpolitika kel- lős közepére sodródik.

Reading grófja élete minden fordulótán megmaradt önérzetes, jó zsidónak.

India élén a legfelsőbb pozíciót és legnagyobb hatalmat gyakorolta, mely valahányszidó kezében összpontosult.

Lezajlott a Zsidó Párt tartományi konferenciája Timisoaran

December 25-én, szerdán zajlott le Timisoaran az erdélyi Zsidó Párt konferenciája nagy érdeklődés mellett. Tizenkilenc erdélyi megye 68 delegátussal képviseltette magát, a zsidóságra nézve sorsdöntő napoknak megfelelő feszült atmoszférában. A konferenciát dr Fischer József, mint a párt erdélyi tagozatának elnöke nyitotta meg nagyhatású beszéddel:

(Dr Fischer József beszédét lapunk más helyén hoztuk.) Utána dr Nobel Sándor emelkedett szólásra. Foglalkozik Roman Valér ismert javaslatával, amely nagy csapást jelentene a kisebbségi iparra és kereskedelemre. A szónok rámutat arra a tényre, hogy a zsidóság úgy a többségi mint a többi kisebbségi népekhez viszonyítva, súlyos gazdasági helyzetben van. Akik ingó javak közvetítésével foglalkoznak, általában jobban kivannak téve a világválság csapásainak, mint más termelési tényezők. Mindinkább érezhető minden vonalon az állami beavatkozás sulya. Áll ez a magángazdálkodás minden ágára, de az intellektuális foglalkozások is naponta újabb megszorításokkal találkoznak. Az intézményes antiszemitizmus törvénye volna a Roman Valéré, ha valóban a megvalósulás stádiumába jutna. Dr Nobel részletesen ismerteti a törvényjavaslat burkolt és nyílt megszorításait és azok végzetes hatását arra a két foglalkozási ágra, amelyben eddig sikerült a zsidóságnak megvetni lábát és ugyahogy megélni. Sok önálló iparos, és kereskedő mellett számtalan zsidó üzemi munkás, tisztviselő és kereskedelmi alkalmazott kezéből ütné ki a munkaszerszámot ez a javaslat. Fel kell tehát világosítani az illetékeseket arról, hogy ne engedjék megfojtani ezzel a törvénnyel az ország két igen produktív és hasznosító osztályát és ne vegyék ki ezzel végleg a kenyérkereseti lehetőségét a zsidóság kezéből.

Dr Marton Ernő volt kamarai képviselő referátuma következett ezután.

A zsidóságnak mindenkor az volt az érzése, hogy multhatatlanul szükség van az együttműködésre a többi kisebbségekkel. Ezirányban sajnos nem sok eredményre mu tathatunk rá, mert a németek régi szokásukhoz híven, a maguk külön útját járók. A Magyar Párt hosszú ideig riválist látott a zsidó pártban, mert az évszázados szokás alapján a zsidóságot a magyarság politikai birtokállományához tartozónak deklarálták. A zsidóságban is voltak ellenzői, a zsidóságnak pártban való tömörülésének. A többi országrészek zsidósága pedig (így az ókirályságbeli zsidók egyrésze) jobbnak vélte egyes román pártokba való beolvadását és maguk a román pártok is — bizonyos szempontból — nem jó szemmel nézték az új párt működését.

Dr Marton ezután azt javasolja, hogy a Zsidó Párt országrészi konferenciája juttassa ünnepélyesen kifejezésre ama elhatározását, hogy teljes erejével támogatni kívánja mindama demokratikus politikai erők harcát, melyek a polgári szabadságjogokért az itt élő népek egyenjogúsításáért küzdenek. A Zsidó Párt kívánatosnak tartja az összes itt élő kisebbségek összefogását.

Dr Borgida József (Satumare) nagyhatású jelentése következett. Kimutatások szerint 1925-ben a romániai zsidóság 5.7 százaléka foglalkozott még mezőgazdasággal, amelyből következik, hogy a zsidóságnak ősi kapcsolatai vannak a földdel. A zsidó szereti a földet és ha ebben akadályozzák, úgy ez a jelenség nem az ő rovására irradó. Nem valószínű, hogy a romániai zsidóság a háború előtt csak ily kis százalékarányban végzett volna földmunkát.

Kat-három hold föld is megállhatást

nyújtott egyes családoknak. A földosztás következtében ez a helyzet megváltozott, mert az elvett zsidó földekért nem kapott a zsidó szegény-néposztály megfelelő rekompenzációt. *Terjenek vissza földhöz azok, akik otthagyták — végzi dr Borgida — mert a föld jó és hálás azokhoz, akik megművelik. Hiszi, hogy sikertülni fog a zsidóságot átmenteni együttes erőfeszítéssel a mai nehéz viszonyokon.*

Keszner Rezső az ifjuság válságos és kilátástalan helyzetét tárja a konferencia elé. A jobboldali erők előbbrejutása lelevegőben a zsidó ifjuság husába vág, mert ennek érvényesülése elé akar leküzdhetetlen akadályokat gördíteni. Így a Roman Valér-féle törvény a magántisztviselői pályát is el akarja zárni a zsidó ifjuság elől,

Ahogy a „Népünk“ előre jelezte

Leszavazták az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség névváltoztatására vonatkozó hivatalos indítványt

Mozgalmas zsidó élet volt december 25-én és 26-án Timisoaran. A Zsidó Párt ülése mellett az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség is rendkívüli konferenciát tartott. Napirenden kizárólag az alapszabályok módosítása szerepelt. A konferenciát Vermes Ernő elnök nyitotta meg. Rámutatott beszédében a világ zsidóságának sulyos helyzetére. Ezután dr Nobel Sándor tartotta meg hivatalos referátumát. Javasolja, hogy az E. Zs. N. Sz. változtassa meg nevét Erdélyi Cionista Szervezetre.

Ezután megindul az általános vita. Először dr Fodor Sándor az Aviva Barisszia konferenciális frakciójának nevében ellenzi a névváltozást. Kiemeli, hogy a jelenlegi név átment már a köztudatba és a megalkuvás nélküli nemzeti tartalmát szimbolizálja a Szövetségnek. Dr Herman Dezső ugyancsak a névváltozás ellen szólal fel. Dr Fündrich kifogásolja az 5. szakaszt, amely kizárólagosságot akar biztosítani a helyi csoportnak az ifjusági csoportok megalakításában. Grünberg József (Sibiu), dr Borgida József (Satumare), Reiter Károly (Timisoara) a névcserével szólnak fel.

Dr Fischer József szólal fel ezután és beszédében a Szövetség megalakulásának körülményeit ismerteti. Határozottan annak érdekében tör lándzsát, hogy a neve ne változtassák meg, mert „mindenkinek tudnia kell, hogy a cionizmus végső konzekvenciájaként — a nemzeti gondolat vívója és ennek maradéknélküli összességét jelenti”. Dr Fischer József nagyhatású beszéde után Mittelman Jakab a mizrachi nevében szintén elveti a névváltozási javaslatot.

Névszerinti szavazást rendel el dr Nobel Sándor elnök és ennek eredménye az volt, hogy amint a „Népünk“ legutóbbi száma előre is kívánatosnak és logikusnak tartott, a konferencia 43 szavazattal 31 ellenében a régi név fenntartása mellett döntött. Dr Briszkel Ezékiel azt a javaslatot terjeszti elő, hogy ezentúl kétevenként tartson a Szövetség konferenciát. A javaslatot elvetik. A WIZO-val kapcsolatban Reiter Lunka, a WIZO országos ügyvezető elnöke ismerteti a WIZO jogi helyzetét a Szövetséggel kapcsolatban.

December 26-án a Szövetség NIB-jé tartott ülést. Ennek kapcsán Moritz Gelger,

bár itt helyezkedett el az ifjuság 40 százaléka.

Az általános vita során először dr Herman Dezső (Cluj) ismerteti a clujai tagozat aktivitását, ahol egész Erdélyben egyedül van megszervezett tagozat, pártirodával, büdzsével, jogvédő irodával és párttagsági díjakat fizető tagokkal. Javasolja, hogy ezt a példát kövessék mindenfelé.

Dr Fendrich Ernő (Cluj) deklarációt nyújt át az elnökségnek, amelyben konkrét javaslatokat terjeszt elő, az ifjuság átrétegezést illetően. Lebovits Gyula (Cluj) dr Harsányi Jenő (Viseul de Sus) szólnak még hozzá. Utóbbi kéri a pártot, hogy a zsidó sajtó támogatásáról intenzívebben gondoskodjék.

Dr Fischer József elnök ezután reflektál a felszólalásokra. Javasolja, hogy az összes előterjesztett javaslatokat fogadja el a konferencia. Ezután a konferencia egyhangulag elfogadta az előterjesztett határozati javaslatokat.

A hozott határozati javaslatokat lapunk legközelebbi számában közöljük.

a Keren Hajjesod jeruzsálemi főirodájának delegátusa tartott referátumot. Dr Briszkel Ezékiel a KKL tevékenységéről tartotta meg hébernyelvű referátumát. Hirsch Simon a KKL erdélyi munkájáról és jövőbeni munkatervéről tart referátumot.

A szervezeti vitánál felszólaltak: Dr Weisz Artur (Timisoara), aki a KIB megbízásából egy állandó főtájtári állás kreálását kéri. Izrael Albert (Sighet), a hebraizációs munka hiányosságaira mutat rá. Dr Szegő Ernő (Déva), helyteleníti a sok ifjusági szervezetet. Löwy mérnök, havi ezer lei megszavazását kéri a clujai cionista diákonthon támogatására. Klein Eljáhu (Cluj) és Majorovits Ede (Dej) javaslatát vették tárgyalás alá. Kérik egy progresszív vallásos cionista szervezet megalakítására a Szövetség engedélyét.

A Mizrachi delegátusok felszólalása után a NIB 42 szavazattal 28 ellenében elfogadja a kiküldött bizottság javaslatát az új szervezkedésre vonatkozólag azzal, hogy engedélyezi a szervezkedést anélkül, hogy a Mizrachi nevet használná. Drechsler Gyula előterjeszti az ifjuságra vonatkozó javaslatát. Dr Hermann Dezső Kaszner Ernő, Danzig Tibor és Reiter Ernő szólaltak még fel ebben a kérdésben.

A konferencia dr Nobel Sándor elnök zárszavai után a Hatikvával végződik.

— A palesztinai hitközségek adóbejelentési jogot kaptak. Az Official Gazette legutóbbi számában rendelet jelent meg, amely szerint megadják a hitközségeknek az adószedési jogot, azzal a kötelezettséggel, hogy a Waad Leumi fenntartási költségéhez hozzá kell járuljanak. Ennek alapján joga van a hitközségeknek a házbérek 5 százalékát adóban inkasszálni és a Waad Leumi fenntartásához még 1 százalékot. A hitközségek kötelesek ezt az egy százalékot a Waad Leuminak kifizetni. A hitközségeknek joguk van külön kivetni a vágatás után (gabella) a pászkasütésért is számlithatnak és bizonylatokért díjakat felszámíthatnak. Több mint egy font ilyen bizonylatért nem számlithatnak fel.

HETI GLOSSZÁK

A magyar egyetemek ifjusága...

Csaknem tizenöt esztendeje, hogy Magyarországon bevezették a numerus clausust. Ami azt jelenti, hogy sokszoros retortán keresztül, legfeljebb 5 vagy 6 százaléka lehet zsidó, a magyar tudomány csarnokainak. Azt hihetné a naiv és hívő lélek, hogy ezzel végleg „rendezést nyert” a zsidókérdés a magyar egyetemek termeiben. S még sincsen így. Valami érthetetlen römbösi düh lesz urrá időnkint a magyar egyetemek ifjusága körében és olyan vad hajszát indítanak a zsidó egyetemi hallgatók ellen, amelyre minden logika csődöt mond és értetlenül áll a megnyilvánulásokkal szemben. Hiszen még a cári Oroszország numerus claususos diákjai is békén hagyták azokat, akiket beengedtek annak idején a „tudomány felszentelt csarnokaiba.” Micsoda fékevesztett régi „fene” rágja a mai nemzedéket, hogy még az öt percentet is kibírhatalan konkurrenciának képzelet? Egyik napon azt mondják, hogy „megjegyzést tettek a keresztre” a másik napon, azt hazudják a pesti egyetem polgárai, hogy azért verik meg a zsidó kollégákat, mert a Jókai-téri Komédia orfeum műsora „zsidó.” Végül „fel akarják hívni a társadalom figyelmét a zsidókérdés megoldására.” zsidóbojkottról beszélnek, gettópadra ültetni az ötpercentet, hogy a bölcsészeti karon hat zsidót úgy megverjenek, hogy egyiknek fogait kőörték és fél arcát összezúzták. Másnap délelőtt 14 sebesültet szedték fel a „tudomány csarnokának” köveiről.

És dr Biedl Samu, a szegedi nagy hitközség kiváló és messzi földön zsidó érzéséről és nagyszerű kvalitásairól ismert előnye előadás sorozatot hirdet. Azt akarja, hogy az „igazi magyarokat, akik sohasem voltak antiszemita” odavonza a kulturális előadásokhoz és a „patriota magyar zsidósággal együttes vállvetett harcra buzdítsa”. Nem hisszük, hogy bármily becsületes is legyen a szándék: sikerülhet dr Biedl elgondolása. Mert a mélyen jól el van hintve a magyar társadalomban. Hogy honnan és miből következettük? Nagyon szimpla az elgondolásunk. Ha a magyar társadalom valóban szíve mélyéig felháborodna azon, hogy az „ötpercentes numerusos” zsidó

fiúk fogait kitörlik az egyetemeken és véresre verve kergetik ki, akkor újra nem fordulna elő ez az eset. Ha a hivatalos körök, csak egyetlen egyszer, jó keményen az asztalra üténének és azt mondanák: 20 esztendő zsidóüfűlek, rikácsoló és pubertás korát alig átvészelt kölyök, ezt nem engedhetjük meg mert ez árt az országnak, akkor bizonyos, hogy végleg elcsendesülnének ezek a vásári zajok. Ahogy nem volna többé zsidóverés a varsói egyetemen sem, meg a többiekben sem, ha kelet-európai országok kormányai valóban energikusan véget vetnének ennek a századnak minden „vivmányát” megszegyenítő anomáliának. Hogy is mondotta egykor Vaida Sándor? „Hadd játszanak a gyerekek”. Ez neki „gyerekjáték” volt, neki gyerekjáték az, amiért millió ember szíve vérzik. Ez az a játék, amely vérisérti országok milliónyi zsidóságát. A magyar zsidóságot épen úgy mint — a lengyelt. Dr Biedl Samu szegedi hitközségi elnök igazi emberi szíve és nagy „testvéri ölelésre” felhívó szövege szikkadt hortobágyi szikes sziv-talajra fog találni a magyar ugaron, mert nem fogják s nem is akarják megérteni. *Amíg tütykös lesz ott az ur, ahol a lombiknak kellene lenni, ahol pofoz csattan, filozófiai tanulmányok mottója helyett, ahol az orvostanhallgató sebeket oszt, ahelyett, hogy sebeket gyógyítana, ahol a jog hallgatója a jogtalanságnak állít piederstált, ott nem lehet megértésről beszélni. Nem lehet mindaddig, amíg „illetékes tényezők” nem kiáltják oda, birtokukban levő erejük-nél fogva: Legyen már elég a XX. század legnagyobb szegényéből...*

Streicher tovább tollasodik...

Nemrégiben megírtuk, hogy Streicher eladta uszító lapját a „Stürmer”-t és kapott érte egy nemzetközi viszonylatban is tekintélyesnek mondható összeget. Ugyilátszik, a nagy „vezérnek”, aki a zsidók véreben szeretne fürödni, vagyonszerzési ambícióját

Izom- és idegfájdalmak, főfájás

esetén és hűléses megbetegedéseknél fényesen bevált a Toga-tabletta. A Toga helyreállítja egészségét. Teljesen ártalmatlan! Minden gyógyszertárban és drogériában. Lei 52.— és Lei 130.—. Svájci készítmény!

Dr Harry Landsdowne

Autodafé

A spanyol inkvizíció történetének egyik fiatal kutatója, dr Harry Landsdowne feltűnést keltő aktát tett közé egy előkelő londoni folyóiratban. Ez az akta eddig ismeretlen leírása az 1660 június 30-án Madridban lefolyt autodafének s így hangzik:

„...1660 június 30-án II. Károly spanyol király maga gyújtotta meg fölséges kezével a máglyát. Eppen lakodalmát ülte. A vézna és fáradt király, aki már tizenkilencedik évében úgy nézett ki, mint egy megtört öreg, népe kívánságára Mária Lujza bourboni hercegnőt vette nőül. Jóllehet a fiatal királynőt már a mézeshetekben brutálisan bántalmazta a király, a fiatal asszonynak kénytelen-kelletlen ki kellett vennie a részét a lakodalmi ünnepségek végét nem érő sorozatából.

Az autodafét már hetek óta előkészítették. A nép számára tribünöket ácsoltak, a fenségeknek és grandoknak páholyokat építettek. Közben persze Károly a szerencsétlen elítéltek javait elkobozta és megsztározott rajtuk az inkvizícióval. A véz-

zetes nap gyorsan közelgett. A megkínzott halálraitéteket az ország minden részéből a fővárosba hurcolták. Május 29-én, szombaton hozták az utolsó áldozatokat Madridba. Az utolsó éjszakát sötét, dohos cellákban töltötték. A madridiak egész éjszaka nem aludtak, nagy sürgés-forgás volt a városban. Mindenki híreket hajszolt: vajjon az átkozottak meg fognak-e térni? Mert akkor nem lesz multság. Az inkvizitoroknak sok dolguk volt. Prédikáltak, abszolutiót adtak, tértítgettek, hitvesek és gyermekek léphettek be a börtönbe, hogy szeretteiket annyi esztendő távollét után viszontláthassák — ez csak a tértítés javára szolgált. A rövid ítélet, amelyet az inkvizitor mindenkinek hangosan felolvasott, így hangzott: „Testvérem! Itéltek fölötted, bűnös vagy, meg kell bünhödnöd érte, holnap meghalsz és hogy meghalass, itt vannak az atyák!” S csoda-e, hogy a halálfélelem perceiben, vagy a gyermekek és az atyafiak könyörgésért, sokan áttértek...

Mikor a hajnal felpirkadt, már tudták az inkvizitorok, hogy hány lelket „mentettek meg.” Azzal megkezdődött a bűnösök felöltöztetése utolsó utjukra. Hat órákor pompán kondult meg a harang szava, a processzió megindult. A fáklyák halványrót

Molnár és Moser kölnivíz

Legtartósabb illat! Üdítő hatás!

még nem elégitette ki lapjának eladását. Most érkezik híre annak, hogy Nürnberg várososa külön megajándékozza „nagy” fiát egy ajándékkal. Nekiadják a Cramer-Klett palotát, amelynek műértékén kívül még praktikus hozadéka is van, hiszen 50 lakását most modernizálták a kornak megfelelően.

Nürnberg városa a hitleri uralom előtt a német reneszansznak és gotikának volt fellegvára, Albrecht Dürer és Hans Sachs városa, a legnémetebb sarka a nagy birodalomnak. De nem csak a régi Németországé volt ez a város, hanem az új is, hiszen Streicher említett ajándékát azért kapta, mert „elévülhetetlen érdemeket szerzett az antisemitizmus terjesztése körül.”

Igy honorálja a mai Németország a zsidógyűlöletet. Kétségtelen, hogy nem kicsinyesek. Ezzel szemben a berlini „Allgemeine Musikzeitung”-ban olvashatjuk, hogy a nagy német kottacégek katalógusai szerint még lehet kapni Mayerbeer, Offenbach, Mendelsohn kompozícióit, de a Deutscher Musikalienverleger-Verein kérdésére a birodalmi zenekamara vezetősége kijelentette, hogy a zeneműkiadócégek esetleges károsodásának elkerülése végett még most lehet terjeszteni ezeket a kottákat, de a jövőben ezeknek a „nemkívánatos” komponistáknak munkái kerülendők. Tehát előbb el kell

világosságánál vonult föl a borzalmas csapat. A menet élén száz szénégető haladt. Ok hozták a gyújtóanyagot. Szerszámuk puská és hegyes dárdá volt. Utánuk következtek a feketébe öltözött dominikánusok. Egy öreg pap vezeti őket a „Cruz verde”-vel, a zöld kereszttel, amelyen fekete gyász fátyol leng. Most fülsiketítő lármá tör ki: a tömeg megpillantja az elégetendő képeket, harmincnégy életnagyságu képet, amelyek a börtönben elpusztult vagy megszőkött zsidókat ábrázolják. A képeket a hóhér legények tartják magasra, akik kis koporsót tartanak kezükben. Kiasott csontok vannak bennük, amelyeket szintén máglyára vetnek. Utánuk következik ötvennégy „megtért” zsidó, akiket a halálfélelem vagy gyermekeik könyörgése puhított meg. Meg kellett fogadniok, hogy ezental lemondanak a zsidó szertartásokról. Hosszu, uszáyos ruhájukra a magas füvegükre kereszt és ördög van festve, mindegyiknek a kezében viaszgyertya ég. Most dermedt csönd száll le a tere: öfelsége a király közeledik. Az ezerfejű tömeg egy pillanatra, mintha megkövülten várna. Lesütött fejjel, de szilárd léptekkel tizennyolc zsidó vonul fel most az elítéltek ruhájában. A barátok, akik mellettük haladnak, hasztalan igyekeznek

adni a „bovli“ Meyerbeert, Offenbachot, Mendelschnt, hogy minél több tér maradjon a Horst Wessel dalnak és a „Stürmer“-nek.

A zsidók nótáját jól elhuzta Streicher és ezért ajándékba százmilliót vagyont kap... és még mondja valaki, hogy nem jó üzlet a zsidógyűlölet.

Egy pesti film-műterem szírajkja

Willy Reiber filmrendező, aki most Budapesten a Hunnia filmgyárban egy németnyelvű filmet rendez, amelynek címe „Dunai szerelem“ lesz, elhatározta, hogy ennél a filmnél nem veszi igénybe a „nem-árja“ műtermi személyzetet. De mit tesz a kari szolidaritás? Elhatározták az „árják“, hogy csak úgy dolgoznak, ha a „nem-árják“ is velük együtt működhetnek. És mi történt? Engedni kellett az összetartás szellemének és tovább folyt a munka a nem-árják közreműködésével.

Sajnos, ez a filmszakmában is szokás-sá válik, hogy a zsidó művészek a technikai személyzettel együtt mindjobbán kiszorulnak, mert berlini nyomásra a bécsi, pesti és prágai filmstúdiókban is erősen érezhető a hitleri szellem. Nem tudjuk, hogy szobrot érdemel-e érte a zsidó géniusz, sokak szerint nem, de mégis letagadhatatlan tény, hogy a modern kornak ezt a legjellemzőbb megnyilvánulását, a zsidó tehetség vállalkozási szellem és ráteremttség emelte a mai tőkélyre. Példa erre az ötven millió angol nemzet esete, a pesti Korda Sándorral. Nem tudtak addig egy tökéletes angol történelmi témájú filmet elkészíteni, amíg nem jött egy pesti zsidófiu és filmre forgatta „VIII. Henrik“ történetét. Világsiker aratott az „angol filmgéniusz“ pesti magyar rendezők és egyéb segítők által. És Hollywood? Teli zsidókkal. És a többi film-metro polis? Viszont a gleichschaltolt berlini stúdiók lapos és Gretchenek és Hansok uniformizált tömegizlésének megfelelő giccseket gyártanak, amelyek a világba kikerülve sorra megbuknak. Példa még Elisabeth Bergner, aki legnagyobb német színésznőjük volt. „Zsidó szívóssággal“ megtanult

egy-két év alatt angolul és többre vitte Londonban, mint vitte volna harminc év alatt Berlinben.

Nem tudnak még sem elnyomni bennünket. Mert a zsidó tehetség „kitör és eget kér“, akár akarják Hitlerék, akár nem...

Amikor „Musa Dagh negyven napja“-t elégetik...

Prágában megjelenik egy újság, amely rendszerint a kampóskereszt vizein evez. Címe: „Die Zeit“ és szerkesztője a szudétanémetek vezére Konrad Henlein, a hitleri öröklet csehszlovákiai vezére. Ez a lap írja a következőket konstantinápolyi keletkezésel:

„A konstantinápolyi örmény ifjuság az örmény templom udvarán elégette Franz Werfel fényképét és benzinnel leöntötte híres könyvének egy példányát. „Musa Dagh negyven napja“ című regényét és azt is elégették.“

Igy írja a lap, amelyet nehéz elhinnünk. Olvasóink nagyrésze bizonyára ismeri ezt a regényt, amely megrázó színekkel ecseteli egymillió örménynek retentő tragédiáját, amely abban nyilvánult meg, hogy a törökök kiméletlenül kiirtották egy népnek nagyrészét. Most filmet akarnak készíteni az örmények tragédiájáról, ahogy azt Werfel megírta, de a török kormány több ízben tiltakozott a terv ellen, amelyet különben Amerikában akarnak megvalósítani.

Ahogy Henlein írja, az örmény ifjuság ezzel az istambuli elégetéssel azt akarja dokumentálni, hogy semmi közösséget nem vállal a „zsidó író“ művével. Ezt írja Henlein, de viszont ha tekintetbe vesszük azt, hogy a világ minden részében mennyire ünnepezték az örmények Werfelt nagyszerű regényéért, nem tudjuk elhinni, hogy ezt a török nagyvárosban történő eseményt saját kezdeményezésükkel kezdeményezték az örmény ifjak. Inkább valószínű, hogy „felsőbb“ sugalmazásra kezdeményezték ezt a Werfel-ellenes akciót. Lehet, hogy Kemal pasa nyomására kénytelenek voltak ezzel, mert

hiszen a „békés együttélés“ érdekében, amely ma fennáll a török és örmények között kívánatos, hogy az örmények dokumentálják török barátságukat. Bár nem hisszük egy percig sem, hogyha meg is történt ez az „égetés“, hogy őszinte lett volna.

Soha megrázóbb drámát még nem írtak egy nép tragédiájáról, mint ahogy Werfel megírta az örmények lemészárlásának borzalmas drámáját. Nem is tudjuk hinni, hogy Henlein tudósítása igaz volna. De ha igaz, akkor kényszerre történt. Az egész világon hálásan köszönték az örmények Werfel regényét, amely egy jalkiáltás volt az örmények érdekében. Most vajjon mi történhetett? Ugy hisszük, semmi — csak hitlerista agyak rémszüleménye ez az egész konstantinápolyi demonstráció. Jólesne hinnünk, hogy így is van...

Beck lengyel külügy-miniszter a cionizmusról

Varsó. A jelenleg Lengyelországban tartózkodó Leib Jaffe-hoz, mint a Keren Hajjesod igazgatójához Beck József ezredes, lengyel külügyminiszter a következő levelet intézte:

Direktor ur! December 2-án folytatott beszélgetésünk alkalmából Ön felhívta figyelmemet a Keren Hajjesod fennállásának 15 éves jubileumára. Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy legőszintébb jókívánságaimnak adjak kifejezést a jubileum alkalmából annak az intézménynek, amely sokban hozzájárul ahhoz, hogy a zsidók nemzeti otthona mielőbb felépüljön. Lengyelország, amely szintén sokáig küzdött önállóságának eléréseért, ezért megérti a zsidóság heroikus küzdelmét és szimpátiával kíséri a zsidó reneszansz mozgalmat. Különben a lengyel állam megbízottai sohasem mulasztották el támogatni a palesztinai gondolatot a Népszövetségnél. Azonkívül nem kétséges, hogy a Palesztinaépítés nagy műve új perspektívát nyit kulturális és gazdasági szempontból annak a nagyszámú lengyel zsidóságnak, amely már generációk óta lengyel földön él és most alkotmányban biztosított állampolgári jogainak birtokában van, amely alkotmány különben a lengyelek tradicionális toleranciájának alapjain épül fel.

Fogadja Direktor ur nagyrabecsülésem kifejezését:

J. Beck.

Az a bizonyos „tradicionális tolerancia“ a valóságban sok kívánni valót hagy maga után s a lengyel alsóbb hivatalnokok kétséges toleranciája miatt nem sok értéke van az egész nyilatkozatnak.

Olcsó karácsonyi vásár!

Rádió és csillár ajándékok érkeztek a

„Leonardó“-ba kedvező részvételre is kaphatók,

Oradea, Str. Avram Iancu 1.

rájuk hatni, a lélekvadászatnak nincs fogantatja...

Törékeny, cingár férje mellett ott áll sápadtan, halványan Mária Lujza királynő. Ilyesmit nem látott még soha életében. A két királyi szék mellett jobbról és balról felállítják a szerencsétleneket. A királynő tisztán hallja az áldozatok és családjaik kétségbeesett jajveszékését. Ekkor a tizen-nolc éves Franciska Naguera könyörög hozzá: *Irgalmas szíved királynő!*... A királynő a csodaszép leány felé fordul — „elle était d'une beauté merveilleuse“ mondja a krónikás — a királynő szemét ellepi a könny, de nyomban felszárítja. Egy futó pillantás királyi hitvesére, meggyőzi arról, hogy a királynak nem szabad látnia, aminf feleségének megindul a szíve az eretnekeken...

Pontban déli tizenkét órakor a nagyinkvizitor fölkel helyéről: Két dominikánussal a király felé megy, az egyik a zöld keresztet, a másik egy fekete könyvet visz. A király fölkel helyéről, leveszi kalapját. A nagyinkvizitor felszólítja, hogy mint katolikus uralkodó és mint a „legkeresztényebb király“ esküdjék meg ünnepélyesen, hogy a hitetleneket és az eretnekeket személyükre való tekintet nélkül üldözni fogja, a szent

inkvizíciót pedig királyi hatalmával támogatja. *Esküszöm királyi becsületemre* — szól Károly fakó hangon. A nagyinkvizitor visszatér helyére. Most bántó, feszült csönd áll be. Ekkor a tér közepén emelt színpadra fellép Thomas Navarra, a híres szónok. Öblös hangja a szomszéd utcákba is elhallatszik. „Exsurge Domine, judica causam tuam“... Támadj fel Isten és ítélj pörödben! Ez a jelszava és zárómódata is egyben a megsemmisítő, átkot szóró prédikációnak.

A nagyinkvizitor jelt ad, mire az ötven-négy „megtértek“ a színtér közepére vezetik. Josef del Olmo nevéken szólítja az áldozatokat, a dominikánusok mindegyiket a példengere állítják, ahol itéletüket — legtöbbször élethossziglani fogságot — fölolvassák. Órákig tart a procedura. Nyomasztó hőség fojtogatja az áldozatokat és kínzóikat is. Azután következik az in effigie elítéltek képmásainak elégetése, majd a koporsókrá, amelyekben némán nyugszanak a sárgásfehér csontok, átkos itéletet mondanak.

Károly arca fakó és beesett. Miközben a tömegben állati türelmetlenség és az idegek szorongó feszültsége vesz erőt, őfelsége összeesve figyel az eseményeket.

A nap már nyugvóra száll. Meggyújt-

ják a fáklyákat. Nemsokára megszabadulnak szenvedéseiktől azok a zsidók, akik szilárdan kitartottak a hitük mellett. Most kimért léptekkel a király felé tart a nagyinkvizitor, Károly elébe siet és... *ő maga*, Spanyolország királya önön kezével gyújtja meg a máglyát.

Magasra csapkodnak a lángnyelvek, a tömeg örjöngő örömváltásba tör ki... Az áldozatok egyenként lépnek a tüzes pokolba. Férfiak és asszonyok csodálatraméltó elhatározottsággal az „olému“ imát éneklék, amelyet a tömeg nem ért meg. Mikor az utolsó, Isaac Moses de Leon, aki mindössze huszonhétéves, lép a máglyára, az óra már elütötte az éjfelet...

Am a királyi kéz, amely maga gyújtotta meg a máglyákat, már alig tudta az ételt a szájához vinni. Öt éven át viaskodott Károly a halállal. Nem tudott meghalni... Mikor felboncolták, a krónikás szavai szorint: *„a szíve nem volt nagyobb egy galambtojásnál és olyan puha, mint nedves kréta, majd rothadt volt s benne egy bab-szemnagyságu követ találtak. Teste olyan fekete volt, mint a pörkölt kávé.“*

Frumuzache volt alminiszter megvédi a verekedőket a zsidók ellen

„A nacionalizmus nem jelent huligánizmust”

A regáti zsidók állampolgárosítása az oka minden bajnak --
sütötte ki Vaida Sándor alvezére

Javában koppantak a gummibotok az igazságügyi palota környékén, amikor a rikacsok egy új lapot ordítottak a nekihevílt ifjak fülebe:

— Vointa Tarii... Az ország akarata.

A vajdisták román frontjának fővárosi szócsove volt az új lap. Ha véletlenül nem az ügyvédkamarai választások napján ugrik ki az uccára, talán senki sem vett volna tudomást róla, hiszen az utolsó három-négy hónapban annyi nacionalista, azaz antiszemita napilap, hetilap és folyóirat indult meg, mint nyári meleg eső után a gomba. De a véletlen jó reklámot csinált az újszülöttnék és fogvott is szépen. Nekünk is kezünkbe került egy példány a friss lapból és átkénytelenül az első oldal jobb sarkában elhelyezett cikke hibázott rá a tekintetünk, amelynek ez a címe:

„A nacionalizmus nem jelent huligánizmust”.

Ez éppen időszerű téma volt. A botokkal felfegyverkezett fiatalemberek alighanem csak később olvashatták el ezt a címet, mert verekedés közben nem igen volt rá idejük és így nem is zavarta őket Petre Frumuzache volt alminiszter cikke. Mert a szóbanforgó cikket ő írta. A volt kegyelmes ur. És nehogy egy pillanatig is tévedésben legyen valaki, sietünk elárulni, hogy Frumuzache alminiszter nem is akarta zavarni nemes tevékenységükben az igazoltató „felelőtlen” elemeket, akik a belügyminiszter szerint nem is bántottak senkit. Frumuzache volt alminiszter csak azt fejtegeti, hogy igazságtalanul nevezik őt és a többi nacionalistát huligánoknak, mert a fajvédő hullám fellángolása természetes és jogos reakciója a románoknak az „idegen” provokációval szemben. Hogy mi az az idegen provokáció? Azt is megmagyarázza a volt excellenciás ur. Elmond egy kis történetkét a világháború utolsó évéből, amikor a megszálló német hadsereg kezdte kiűriteni Moldovát és a menekült román lakosság megint visszatérhetett az elhagyott fővárosba. Akkor történt vele egy kis moldovai állomás, hogy összeakadt egy lasiból jövő ismerőseivel és ez elmesélte neki, hogy a kormány tömegesen állampolgárosítani akarja a regáti zsidókat, akik addig csak egyénenként és nagyon kivételes esetekben kaphatták meg az állampolgárságot. Erre a hírre Frumuzache saját bevallása szerint ezt a megjegyzést tette a barátjának:

— aH ez igaz, barátom, jegyezd meg jól, amit mondok: volt, vagy nem volt eddig antiszemita párt Romániában, de Románia jövődöbeli politikája a nacionalista pártok politikája kell legyen.

Frumuzache ur ugyanis azon a véleményen van, hogy a régi zsidók tulmohók voltak és valójában csak kizsartólták a kényserhelyzetben levő Romániától az állampolgári jogot és ezzel olyan privilégizált hely-

zetet teremtettek maguknak, amelyet semmivel sem érdemeltek meg. Erre akart tehát válasz lenni a Vaida-féle román front és a mostani kiéleződött fajvédelmi áramlat.

Olyan emberekkel, akik 1935. végén még itt tartanak, tulajdonképpen nem is lenne szabad, mert nem lehet vitába szállani. Mégsem lehet szó nélkül elhaladni Frumuzache volt alminiszter feltűnő tájékozatlansága mellett.

Ezen a címen, ha nagyon belémélyedünk a fajvédelmi vérelemzésbe, maga Frumuzache alminiszter is könnyen belejuthatna abba az „idegen” kategóriába, amely ellen most kereszties hadjáratot hirdet. Mi meg tudjuk érteni — különösen most Chanuka idején — hogy Frumuzache ex-excellenciás ur a zsidóellenes táborban van, hiszen ez ősi ösztön nála. A görögök már több mint kétezer évvel ezelőtt is halálos ellenségei voltak a zsidóknak. De ebben az esetben Frumuzache alminiszter ur nem a görög színekben lép fel ellenünk, hanem mint a románság védelmezője. Már pedig ez majdnem olyan furcsa és illetéktelen, mintha mi zsidók akarnánk ő ellene védelmére kelni ugyanazoknak a románoknak, akik évszázadokon át nyögték a Konstantinápolyból nyakukra ültetett görög fanarióták sáskahadát. Azokat a fanariótákat, aki-

Az amerikai németek Hitler ellen

New-York. Az Egyesült Államok német egyesülete ülést tartott 7000 résztvevővel az a cellal, hogy Amerika nyilvánossága előtt demonstrálják azt, hogy Németország és hitlerizmus nem azonosak. A konferencia jelszava: „Hitler nem képviseli az igazi Németországot!” A szónokok a legélesebb szavakkal elítélték a Hitler rezsim barbárságait.

Határozatilag kimondták, hogy az Egyesült Államok németei a leghatározottabban az irányban fognak dolgozni, hogy megszabadítsák Németországot a hitleri uralomtól, hogy a birodalom visszaszerezze régi dicsőségét és hírnevét a kulturvilágban. Elhatározták, hogy egész Amerika területén kampányt indítanak a náciizmus leküzdése érdekében. Roosevelt elnök a konferenciának, amelyet a „Német-amerikai kulturliga” hívott egybe, legszívegyesebb írásbeli üdvözlését küldte.

A HEARST SAJTÓ HITLER ELLEN

New-York. A Hearst-sajtó cikksorozatot kezdett a következő címmel: „Hitler háboruja a vallásszabadság ellen, háborút jelent az emberiség ellen” és rendkívül éles támadást intéz a Hitler uralom ellen, s többek között kijelenti, hogy tiltakozást kell bejelen-

A természetes arcszínf csodálják és irigyelik!

Ön is szeret lehet harmatos, leányos, hibamentes arc bõrre egyszerű módon. Ez a módszer eddig már sokezer nõnek szerette meg

a friss, hamvas arcbõr bájoságát

Szabály: Estéként mossa arcát a LETON szappannal krémszerű habjával. E gyengéden ható krémes habot hagyja arcán néhány másodpercre. Utána öblítse le bő melegvízzel, majd közvetlenül hidegvízzel. Ez az egész! Másnap reggel friss, bársonyosan üde arc fogja a tükörben mosolyogva üdvözölni.

Ezen módon kezelve az arcbõrt, többet ér, mint bármilyen kúra, különösen, ha este lefekvés előtt alkalmazza. — A LETON szappan halását nagyszerűen fokozza az eredeti LETON arcfaj és LETON puder.

LETON
SZAPPAN

Kapható 22 leierért

gyógyszertárban, drogeriában és illatszertárban, valamint a főraktárban Parfumeria Royal Oradea Saspassage

ket a román nép még ma is legalább annyira gyűlöl, mint a zsidókat és akinek egyik utódja Frumuzache volt alminiszter is.

Diamant Elemér

teni minden kulturembernek a zsidók „elképzelhetetlen üldözése miatt” és az ellen, hogy olyan emberek, mint Streicher és Kerrl, uralkodjanak egy hatvanmilliós nép fölött Európa közepén. Azt jelenti ez — írják a lapok — hogy pokolgépet helyeztek el a modern civilizáció fundamentumába.

— **Gettó-padok a lengyel főiskolákon.** Lemberg. A lengbergi politechnikum professzora, Bartoszevitz rendeletet adott ki, amely szerint a zsidó diákok, esetleges ösztetizések elkerülése végett az előadótermekben csak a jobboldalon ülhetnek. Ha ellenkezéne, úgy kiteszik magukat a kizáratás veszélyének. A zsidó diákok tiltakoztak a megalázó különültetés ellen az egyetemi felsőbb hatóságoknál. A korábbi dékán, Barrel professzor kijelentette, hogy teljesen mindegy ki hol ül, a fontos az, hogy a tanítás rendje ne legyen megzavarva. Sommerstein zsidó sejm-képviselő kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy a zsidó parlamenti klub energikusan fog fellépni a lengbergi politechnikum nemzeti-demokrata tanárkarának antiszemita jellegű rendelkezései ellen. — December 12-én a varsói egyetemen a nemzeti-demokrata diákok újból kísérletet tettek arra, hogy a zsidó diákokat arra kényszerítsék, hogy a baloldalra üljenek. Azokat a diákokat, akik nem akartak eleget tenni a kérésnek, su-

— **Olvasta-e már a dr Lévi Lajos „Am Haeréc” c. brosuráját?** Ha nem, rendelje meg 15 lei bélyeg bektüldése ellenében a szerzőnél! (Cím: Dr Lévi Lajos Jibou, jud. Salaj.)

— **Zsidó urilány elhelyezkedést keres** jobb zsidó családnál, gyermekek gondozását vállalja, konyhavezetéshez ért, bármilyen üzletben is segédkezne. Cím: Fein Oradea, Str. Fuchs Mór 13.

Közvetlen a Gara Nord szomszédságában

Hotel IMPARATUL TRAIAN [Terminus]

szálloda

București, Calea Griviței No. 177. Telefonok: 3.5214 és 3.0069

Az erdélyiek találkozóhelye Bucureștiben!

Elsőrangú szálloda, felvonóval, központi fűtéssel és meleg vízzel minden szobában. A szálloda egész személyzete beszél magyarul és németül. — A bérszolgálat minden vonat érkezésénél a pályaudvaron van és díjmentesen szállítja a szállodába a vendégek poggyászát.

Mégis létrejön a palesztinai parlament!

A főköormányzó tervét a zsidók egyhangulag visszautasítják -- az arabok meggondolási időt kérnek -- a husz tagból álló parlamentben a zsidók mindössze hét helyet kapnak

Jeruzsálem. Sir Artur Wachoupe főköormányzó december 21-én az arabok képviselőit fogadta, december 22-én pedig a zsidó vezetőket, akiknek bejelentette a Legislative Council (Törvényhozó Tanács) megalkulását. A főköormányzó kijelentette, hogy a kormányzat úgy érzi, hogy eljött az ideje annak, hogy a palesztinai törvényhozási tanácsot megalakítsák. Ezért a kormány elhatározta egy ilyen tanács haladéktalan létrehozását. Ennek a tervnek értelmében:

a tanács 28 tagból állana, ebben hét zsidó, öt a kormány megbízottja, három keresztény arab, tizenegy mohamedán és a gazdasági életnek 2 képviselője lenne. Ez utóbbiból valószínűleg egy zsidó lesz.

A zsidó delegáció, amely megjelent a főköormányzónál a következőkből állott: *Weizman, Ben Gurion, Shertok, Jicchak Ben Zwi és Blau* rabbi, ezek a Jewish Agency, a Waad Leumi és az Agudasz Jiszroel megbízottjai voltak, akik azonban *egyhangulag visszautasították a Legislative Council tervét és méginkább annak lentvázoltan tervezett formáját.*

Az arab delegáció tagjai kijelentették, hogy nem tudnak állást foglalni azonnal, s válaszukat csak január 7-én adják meg, miután az arab pártok e célból összehívott konferenciája dönteni fog a kérdésben.

A főköormányzónál történt események,

nagy izgalmat keltek egész Palesztinában. Mindenki találgatta, hogy miképpen alakul majd ki a tanács. Nagy a bizonytalanság úgy a zsidó, mint az arab táborban. Bár a zsidó delegáció tagjai kategorikus nem-mel válaszoltak a felszólításra, azért a kérdés még sem olyan egyszerű, mert olyan problémák vetődhetnek fel az idők folyamán, amelyek ezt a merevséget más irányban befolyásolhatják.

Az arabok körében sem tiszta még a helyzet. A londoni „Times” a következőket írja: A zsidók álláspontja továbbra is kitart a tanács létrehozásának terve ellen, bár minden más irányban kitart a kormány mellett. Az arabok körében viszont megváltozott helyzet. Míg az elmúlt nyáron határozottan ellene voltak a tanácsnak, most mindinkább annak elfogadása felé hajlanak. Az utóbbi időben a pártok vezérsége mindinkább az extremista fiatalok kezébe került és a terrorakciókat örömmel üdvözlötték azonkívül, hogy kimondottan angolelles politikát znek. Az arab pártok idősebb vezetői minden tekintélyüket la'ba fagják vetni, hogy a council mégis létrejöjjön.

Londonból érkezik a hír, hogy a Jewish Agency megbízottja, prof. dr. Selig Brodetsky kihallgatáson volt J. H. Thomas gyarmatiügyi miniszternél. A hírek szerint ez a kihallgatás a Legislative Council életbeléptetésének kérdésével van összefüggésben.

Fanciaországba emigrált csoportok ifjusága összefog a judaizálás érdekében. Néhány exkluzív zsidó ifjusági szervezeten kívül erősen fejlődik az úgynevezett „claireurs juifs” mozgalom, a zsidó cserkészlet, amelynek szép önálló otthona és ezer szervezett tagja van. A cserkészek között erősen hebraizáló tendencia mutatkozik. Az átrétegződés, főleg az emigráns ifjuság körében hódít teret. A francia „Heohaluc” a napokban konferenciát tart Párisban, amelyen az összes kibbuzok és szniffek résztvesznek. Erős kilátás van arra, hogy a nagy zsidó szervezetek összefogásával egyidejűleg összefognak majd az ifjusági szervezetek is.

Horia Carp volt szenátor előadása Oradeán

December 26-án, csütörtökön az oradeai Kereskedelmi Csarnok nagytermében többszáz főnyi hallgatóság előtt előadást tartott Horia Carp, aki vezetője a bucaresti zsidóságnak és jelenleg főtitkára a bucaresti nagy hitközségnek. Horia Carp előnyösen ismert az oradeai zsidóság előtt, mert mint szenátor, annak idején nagy szolgálatot tett az oradeai zsidóságnak. Az előadást csak későn tudta elkezdni, mert az engedély körül nehézségek voltak, azonban maga az előadás kárpótolta a várakozásért a közönséget. Beszélt a német zsidóság szenvedéseiről, amelyek nagyobbak, mint az inkvizíciók idején volt a spanyol zsidóké. Beszélt a földnélküli zsidóság gyökértelenségéről és sürü bibliai citátumokkal teletűzdelt beszédben szállott sikra a zsidóság Palesztina munkájáért. Csak a saját föld adhat biztos talajt nekünk — mondotta Horia Carp. Azért a zsidóságnak minden erejével azért kell küzdeni, hogy hozzájusson a palesztinai ősi rögöz. Mindenütt a világon talajnélküli idegenek vagyunk, elnyomottak, félreismertek és bizonyos mértékben megvetettek és ennek legfőbb oka, hogy nincs rögünk, amely biztos talajt adna lábaink alá. Ezért kell Palesztina, amely ma a mi életelmünk. Mint kuriozitást említi, hogy 1920-ban, amikor arab huligánok ezrei Tel-Aviv, még akkor kisszámú zsidóságát megtámadták, akkor a város előtt nem csak a fegyverbíró férfiak, hanem aggok, gyermekek és nők is szembeállottak velük, mert biztos erőt adott nekik az a tudat, hogy saját földjükön, saját otthonukat védik. Viszont Varsó 300.000 főnyi zsidósága sokszor megtorpan egy egészen kisszámú antiszemita csoport előtt. Mert Varsó a lengyelek fővárosa, viszont Tel-Aviv 100 százalékban a miénk. Érdekes, hogy Horia Carp, mint az UER vezéregyénisége inkább a zsidóság belpolitikai helyzetéről kellett volna előadást tartson, de ugyálta valószínűleg, hogy opportunusabb, ha olyan területet érint, amely ma már úgy-úgy közös terep, cionistának és nem cionistának egyaránt. Bár Horia Carp erősen cionista beállítottsága nem volt ismeretlen előttünk eddig sem. Feltűnt, hogy bár az oradeai orth. izr. hitközség meghívására jött el, őt ennek dacára a hitközség nem üdvözölte, hanem ad hoc Pogány György ügyvéd üdvözölte román nyelven, majd Láng József ügyvéd magyarul tolmácsolta a román üdvözlést. Horia Carp megérdemelte volna, hogy alaposabban előkészített fogadtatásban részesüljön.

Zsidó élet a francia fővárosban

A párisi zsidók deputációja a belügyminiszternél

Páris. Kétségtelenül megállapítható, hogy a franciaországi zsidók morális és gazdasági helyzete az utóbbi időben erősen leromlott. Főleg az emigránsok érzik a változott idők súlyosságát. Bizonyos idő óta a jobb oldali sajtó, főleg a „Gringorié” lap körül csoportosult eleinek erős antiszemita propagandát fejtenek ki. Ennek a sajtókampánynak, valamint a „Solidarité Française” és a „Francisták” mozgalmanak praktikus haszna is volt. Az utóbbi időben a zsidó lakta negyedekben, főképen ahol keleti zsidók laknak, a Quartier Latin-ben a jobb oldali elemek támadólag lépnek fel. Habár végeredményben ezek még szórványos egyéni akciók, de mindenesetre aggodalomra adhat okot ezek elterjedése. Egy zsidó delegáció a zsidóellenes megnyilvánulások tárgyában megjelentek Paganon belügyminiszternél, akitől segítséget kértek és az ügyek kivizsgálását. Másoldalról az idegenek ellen hozott súlyos határozatok arra vezetnek, hogy az emigránsok az alant hivatalkókok kényekedvére vannak kiszolgáltatva. Néhány megrázó családi tragédiát, amely franciaországi emigránsokat ért, egy memorandumban foglalták össze és a „Népszövetség” megfelelő osztálya elé terjesztették. Remélik, hogy a népszövetségi bizottság befolyására sikerülni fog, hogy rendezzék számos emigráns kiutasításának visszavonását, mert azokat ezzel rettentő helyzetbe hozzák.

Az, hogy a franciaországi zsidóság, főleg a menekültek, ilyen rossz helyzetbe kerültek, annak is betudható, hogy nincs egy-

esleges zsidó képviselő Franciaországban. Azon igyekeznek most, hogy valamiképpen egy nagy szervezetbe tömörítsék a franciaországi zsidóságot, hogy súlyukkal egységesen léphessenek fel a kormányzattal szemben. Ezeknek a szervezeteknek mindenképp előtérbe kerülnek a kérdésekben kell egységesnek lenni, azután a kormányzattal szemben is ilyenformán fellépni. A francia államférfiak egyénenként mindig szimpátiával kísérik a zsidó megmozdulásokat. Így például *Frossard munkügyi miniszter a „Pro Palesztina” komité tagja lett.* Az összetartás jelennek vehetjük azt a tényt, hogy *Rotschild Robert báró* most kereste fel először a keleti zsidók nagy szervezetét a „Fédération des Sociétés Juives”-et, amely a legnagyobb ilyszánerű szervezet. Rotschild beszédében azt hangsúlyozta, hogy legfőbb ideje összefogni az összes zsidó erőnek és felkérte valamennyi csoportot, hogy hagyjanak fel az eddigi partikularizmussal. Igaz az is, hogy a konzisztorium eddig nem sokat tett az ügyekért. Így a konzisztoriai választáson 3300 ember vett részt, holott a párisi zsidó lakosság jelenlegi lélekszámát 150—180.000-re becsülik.

A párisi helyzetképhez hozzátartozik az is, hogy egyidejűleg a zsidó szervezetek összefogásával a zsidóság körében erős judaizálási folyamat indult meg, főleg a zsidó ifjuság körében. Juliette Parey asszony nemrégiben a Wizo keretében előadást tartott a francia zsidó ifjuságról. Az összes

Ön is védekezzen

a veszedelmesen elterjedő betegségek ellen a kellemesen illatosított

Senlaslo

(Szt. László)

fertőtlenítő szappannal

Megóvja **fertőzésektől**

Vigyázzon, nehogy utánzatokkal szolgálják ki.

HIREK

A „Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5696

Péntek: Tevesz 8. Jan. 3.

Szombat: Tevesz 9. Jan. 4.

Heti szidra: ויגש

Heti haltóra: ויהי דבר ה'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4'20

gyertyagyújtás 4'30

Istentisztelet kezdete 4'35.

Szombat befejezése 5'40.

Vasárnap Január 5. *בטבת* böjt

Dr Fischer József a Zsidó Párt erdélyi igazgatójának elnöke, v. kamarai képviselő beszéde a fimisoarai konferencián

A Zsidó Párt szükségességét, a Romániában élő zsidóság jogvédelmének szükségessége hívta életre. Az utóbbi időkig komoly tényezők nem gondolták arra, hogy a zsidóság alkotmányban biztosított jogait megnyirbálják. Ma új politikai irányzat ütötte fel fejét, amely demagógikus jelszavakkal és hamis statisztikai adatokkal a zsidókat állítja oda bünbakul az összes felmerülő bajokért. Nyíltan támadja a zsidóság alkotmányos jogait és a zsidóság jogainak megrövidítésében látja az ország boldogulásának további lehetőségeit. A cuizmus abszurditásának kimutatására kár időt fecseireni, mert senkisémet hiheti komolyan hogy a zsidóság elnyomásából a román népre bőség és áldás fakadhat. A valachista mozgalom is kénytelen a látszatsikerek érdekében öbbszörösen megcáfolt valótlan adatokkal operálni. Ennek az új tévtannak hirdetői éppen olyan jól tudják mint mi, hogy az arányosság, amely csak a kisebbségi vállalatokra szorítkozik, kiáltó igazságtalanság és csak igazságtalanságokhoz vezet. A za rendszer, amely rátermetlenség és produkáló erők helyett a nemzetiséget akarja döntő tényezőnek tekinteni, mint a legelémibb gazdasági és szociális törvényekkel ellenkezőt, összeomlásra ítélnék kell tekintsük.

A Zsidó Pártnak minden erővel fel kell venni a harcot ezekkel a kísérletekkel szemben. Ebben a harcban legerősebb támaszunk a törvényesség. Nem mondunk le egyetlen törvényes jogunkról sem és sohasem járulhatunk hozzá, hogy bennünket a munkához való jogunktól elússanak. Ezért meg kell szervezzük saját erőnket. Tudnunk kell, hogy e nehéz időkben kikre számíthatunk. A pártot úgy anyagi, mint más tekintetben akcióképesnek kell tenni. Nemcsak önmagával, hanem a jövő generációval szemben is súlyos hibát követ el az, aki ma a semlegesség álláspontjára helyezkedik és nem teljesíti maximumát annak, amit a zsidóság jogvédelmének érdekében tehet. Meg kell találnunk a kapcsolatot és az együttműködés módjait az ökirályságbeli zsidóság ama szárnyával is, amely eddig nem lépett még be a párt soraiba. A mi küzdelmünk az egész zsidóság minden rétegét szolgálja: az erők egyesítése elengedhetetlen szükségesség. De gondolnunk kell arra is, hogy a polgári jogok sértetlenségéért folytatott nehéz küzdelemben segítő társakat találjunk, a román demokrata pártokban is.

Össze kell fogjunk míg nem késő és harcolnunk kell jogaink megóvása érdekében. A romániai zsidóság azt a pozíciót kell betöltsse az ország politikai és gazdasági életében, amely őt feltétlen és minden körülmények között megilleti.

— Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA” iroda. Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

— Goebbels propagandája Japánban. A „Parisier Tagblatt” cikket közöl Lily Körbernek, az ismert irónónek tollából, amelyben megírja, hogy Goebbels erőteljes antiszemita külföldi propagandája Japánban si kezd talajra találni. Japán uralkodó körében nagy a félelem a kommunizmus miatt, ugyanígyra, hogy minden külföldit előbb erősen keresztkérdések között kihallgatnak. A Goebbels propaganda eredményeképpen a politikától irtózó, gazdag kereskedők, akik üzleti ügyek intézése miatt Japánban tartózkodnak éppen olyan gyanus szemmel nézik, mint a forradalmárokat. A japán iskolák német tanítóira is vonatkoztatják már az árjaparagrafust. A japán könyvtárakban rendkívül sok antiszemita könyv van és 40 antiszemita broszura jelent meg az utóbbi időben.

— Nem zárták ki a zsidó cégeket a prágai szállításokból. Prága. A „Bohemia” című lap tévesen közölte azt a hírt, mely szerint a prágai városi tanács elhatározta volna, hogy sem zsidó, sem német cégeknek nem ad szállítást. Dr Wiesmayer a tanács december 13-iki ülésén megállapította, hogy a gazdasági bizottság ilyen döntést nem adott ki és erről a hivatalos lap sem ír semmit. Ellenben megállapították a hivatalos jegyzőkönyvből, hogy a tanács egyik tagja azt a kívánságát fejezte ki, hogy részesítsék előnyben a cseh cégeket, a szűk séges szállításoknál. Ugy döntöttek, hogy hivatalos kommunikét adnak ki, amelyben közlik, hogy olyan határozat nem létezik amely kizárná a zsidókat, vagy németeket a szállításokból, ellenben olyan cégektől, amelyek az állammal szemben ellenséges magatartást tanúsítanak, nem vásárolnak.

— Gyengélkedés idején, különösen ha a rosszullétet szorulás vagy keresztfájás fokozza, az enyhe és igen kellemes természetes „Ferenc József” keserűvíz mindig puha, könnyű székürülést s kielégítő emésztést szerez. Híres nőorvosok a legnagyobb elismerés hangján írnak a valódi Ferenc József vizről, mert ez a kritikus életkorban is hosszabb időn át alkalmazható anélkül, hogy szerfelett kedvező hatása csökkenne. Kapható minden gyógyszerárban, drogue-riában és fűszerüzletben.

— Házasság. Erdős Jenő CFR főmérnök bájos leánya, Klárka és dr Wilhelm Hugó fogorvos, a bucuresti-i orvosi kar ismert és népszerű tagja Aradon házasságot kötöttek. (M. k. é. h.)

Minden zsidó olvassa el a dr Lévi Lajos „Am Haerec” c. brosuráját, amely részletesen és kimerítően foglalja a zsidóság mezőgazdasági átrétegződési problémáival, — ismerteti a saját mezőgazdasági átrétegződési kísérleteit, egy hatalmas tervet tár az olvasó elé Erec-Israel földjének megvásárlására és betelepítésére. A füzet tartalmazza a terv pénzügyi és szervezési módozatait, az alapszabályokat, az akció történetét, munkatársait, valamint az összes gyakorlati utmutatásokat. E tömör füzetből minden zsidó okulhat és egyuttal módja van bekapcsolódni egy olyan mozgalomba, amely hivatva van a saját és gyermeke jövőjét biztosítani.

— Saját gyártmányu cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

Ismét egészséges és életvidám vagyok

és ezt a „Gastro D.”-nek köszönhetem — írja S. Lily oradeai fiatal leány. Majd így folytatja: 24 éves vagyok, de életem utolsó hat esztendeje állandó szenvedésben telt el 18 éves koromban nagyon megijedtem valamitől és egy olyan betegséget kaptam, amiről nem lehetett biztosan megállapítani, hogy milyen természetű. Állítólag gyomoridegesség természetű volt. Nem tudtam sem menni, sem aludni, ha ettem valamit azonnal kihánytam és kivert a forróság, utána hosszasan fejfájás gyötört. Sápadt, vérszegény lettem, 7 és fél kg-ot fogytam, elvesztettem életkedvem, nem tudtam sehova sem járni. Míg végre a „Gastro D.” nevű gyógyszer kezdtem használni. Ez az amerikai gyógynövény kivonatából készült, nagyszerű gyógyszer teljesen meggyógyított, mindent eszem, jókedvű vagyok és három hónap alatt 6 kg-ot híztam; járok ismét társaságba és bízom a jövőben.

A „Gastro D.” romániai képviselő Császár Ernő gyógyszerár, Bucuresti, Calea Victoriei 124. Vidékre 130 lej utánvértel küldi.

— Farkas István gyásza. Farkas István, az oradeai Kereskedelmi Csarnok köztisztviselőiben álló elnökét súlyos csapás érte. Édesanyja, Friedmann Vilmosné, vasuti főmérnök özvegye hunyt el Budapesten 82 éves korában. A jótékonyaságáról ismert előkelő urinó 28 esztendőn keresztül volt elnökje a kőbányai nőegyletnek. Farkas István gyászában az egész oradeai társadalom osztozik. Az elhunytban dr. Farkas László, a jeruzsálemi egyetem tanára, dr. Farkas Béla a manchesteri egyetem vegyészje és dr. Farkas Pál oradeai gyógyszerész nagyanyjukat gyászolják.

HULL FŐTITKAR ELHAGYJA PALESZTINÁT? Jeruzsálem. Arab jelentések szerint a palesztinai kormány főtitkára, John Hathorn Hull rövidesen elhagyja Palesztinát, hogy az angol gyarmatiügyi szolgálat egy magasabb pozícióját foglalja el.

Kérjük mindenütt az
»ALBA-IULIA«
 antiszeptikus pipere szappant

Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű

»URSUS« szappant

Gyártja:

Breckner János r. t.

Alba-Iulia

— Czur Salóm tagok figyelmébe! Tisztelettel közöljük, hogy 1936. január 5-én Oradeán d. e. 11 órakor megtartandó országos taggyűlésünk a Kereskedelmi Csarnok (Piata Mihai Viteazul 6. sz. a.) termében lesz megtartva. Czur Salóm Szövetkezet Igazgatósága.

Illatszert

piperecikket

legolcsóbban

vásárolhat

Banca Romanéasca-val szemben a sarkon

CORSO

illatszertárban

Minden vevő ajándékot kap!

Bulevardul Regele Ferdinand 11-b.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Bucureștiben

KATZ orth. kóser **restaurant**

București, str. Carol 32. I. emelet

Ünnepi istentiszteleteken hódoltak Csehszlovákia zsidói Masaryknak és Benesnek

Prága összes zsidó templomaiban péntek este és vasárnap dr. Benes Eduard és a lelépett T.G. Masaryk elnök tiszteletére külön ünnepi istentiszteleteket tartottak. Külön ünnepi imát mondtak a „fölszabadító” T. G. Masaryk egészségéért és jólétéért. Az istentiszteletek alkalmából a templomok zsufolva voltak hívőkkel.

Dr. Nahum Goldmann, aki a palesztinai Jewish Agencyt képviseli a Népszövetség mellett az utóbbi időben többször tárgyalt dr. Benes Eduard köztársasági elnökkel fontos zsidó ügyekben. Benes elnökké választása alkalmából Nahum Goldmann megleghangú táviratot intézett a Jewish Agency nevében, arra kérve a csehszlovák köztársaság elnökét, hogy a jövőben is tartsa meg jóindulatában a zsidókat és tanúsítson továbbra is érdeklődést a cionizmus iránt.

— **Házasság.** Grün Rezsinke Diciosanmartin és Grossmann Dezső Alba-Julia házasságot kötöttek.

— **Rav Fishman jubileuma.** A Jewish Agency executívájának tagja, az Erdélyben is jólismert Rav J. L. Fishman, a napokban ünnepi 60. születésnapját. Amint ismeretes Fishman a mizrachi egyik alapítója és azóta vezető szerepet játszik a mozgalomban. Neki köszönhető, hogy az első cionista szervezet volt a Mizrachi, amelyik áttette központját Palesztinába. Fishman legnagyobb erénye irodalmi és újságírói ténykedése és a zsidó irodalom legnagyobb ismerői közé tartozik. Elsőrangú héber stílusú. Évekig volt a „Hator” hetilap szerkesztője és kiadója és ebben nem csak a napi politikával, hanem minden fontosabb zsidó kérdéssel foglalkozott. Nemrégiben jelent meg egy gyűjteményes munkája Maimonidesről, amelynek egyik fontos fejezetét írta meg. Cionista tevékenységének jutalma az volt és életművének koronája, hogy a Jewish Agency executívájának tagja lett. A „Népünk”-nek mindég barátja volt Rav Fishman és figyelemmel kíséri ma is a cionizmus és mizrachizmus érdekében kifejtett munkásságunkat, jókívánságainkat ezúton is tilmácsoljuk a kiváló férfinak és kívánjuk, hogy még sok esztendőig dolgozzék a nagy zsidó közösség érdekében.

— **Nácipropaganda Jugoszláviában.** Beograd. A Velika-Kikinda-i sváb-német kultuszövetség helységeiben a rendőrség házkutatást tartott, meg nem engedett nácipropaganda miatt, a helységben talált iratokat elkonzfiskálta és lepecsételte a „kultuszövetség” helységeit. A kutatás eredménye szerint a horogkeresztes zászlóra a tagok esküt kellett tenniük, amelyben kötelezik magukat arra, hogy szerbekkel, ma gyarokkal és zsidókkal nem kötnek házasságot, velük minden társadalmi érintkezést megszakítanak és egyáltalán nem árja szervezetbe sem lépnek be.

MOZAIKOK

AHOGY MASARYK LÁTTA 1933-BAN A NÉMET ESEMÉNYEKET

„A zsidóság németországi problémáját nem tekinthetjük Németország intern problémájának. Sokkezernyi zsidó, akiknek jogait egzisztenciális lehetőségeit elrabolták, folyton növekvő számmal menekülnek az országukból. A menekülők természetesen minden ország részére problémát jelentenek, mert menedéket kell adni számukra. Nem lehet kívánni, hogy más országok viseljék terhét annak a politikának, amelyet meggondolatlanul egy ország inaugurál. Hiszem, hogy a helyzet javulni fog. Az antiszemiizmus nem újság.”

VEZETŐNKÜL AZ AMERIKAI ZSIDÓSÁG

Ernest Kahn írja New-Yorkban. „Csaknem ötmillió zsidó él jelenleg az Egyesült Államokban és a szomszédos Kanadában. A keleti zsidóság anyagi viszonyaihoz hasonlítva, dacára a nagy veszteségeknek, anyagilag még mindig nem rossz az itteni zsidóság helyzete. Anyagilag nem! Ellenben szellemileg, lelkiileg nincsenek jó állapotban. Nincsenek kiegyensúlyozva, auómizálva vannak. Hol van az a vezér, aki ezeket az embereket, a nagy összefogó harmóniát hozná és irányt mutatna a nagy célok felé?...”

STREICHER ISKOLAJA..

Egy antiszemita röpiratból, amely most jelent meg Lembergben. „Az a véleményünk, hogy a zsidók elleni harc bármily eszköze megengedett. Mivel az a célunk, hogy először anyagilag tegyük őket tönkre, ezért többek között elhatároztuk, hogy mérget keverünk áruikba. Holnap egy sor zsidó üzlet áruit arzénal fogjuk megmérgezni. Óva intjük ezért a lengyeleket és azok gyermekeit, akikből még rendes igazi antiszemita lehetnek, hogy vásároljanak ezentúl zsidóktól. Aláírás: a kiemeletlen zsidóellenes harc híve.”

ÉS A ZSIDÓK?..

(Szemelvény a Prager Presse egyik decemberi számából.)

„Németországban a háború befejezése óta nem volt a nemzeti kisebbségeknek sohasem oly szomorú a helyzete, mint napjainkban. 1.750.000 német állampolgársággal bíró lengyel, dán, szerb, litván, friz és cseh nemzetiségű kisebbség él a német birodalom határain belül. Ebből a hat nagy nemzetiségből csak góttó a lengyel és a dán van hivatalosan elismerve, csak ezeknek van 1926 óta államilag rendezett kisebbségi iskolahálózata.”

AZ ÚJ NÉMET BECSÜLET

A „Der Bund” berlini lap cikkéből.

„A zsidó kisebbség Németországban nincsen annyi, mint a memelvidéki németek. A németországi zsidók még a lakosság 1 százalékát sem teszik ki. Mégis ágyukkal lövöldöznek verebekre, s úgy tesznek, mintha Németországnak nem volna más problémája, mint a zsidóké. Ennél a kérdésnél mutatkozik, hogy mennyire szeretik a németek a békét és hogyan viselkedik egy „nemes faj”. A nép nevében beszélnek és a pártot gondolják. Voltaképpen ez az új német becsület fogalma?”

Az „Am Haerac” broszúra egész Transzilvániában nagy feltűnést keltett. Ez a kis mű nagy felvilágosító munkát végez, de egyúttal megmutatja a gyakorlati megvalósítás világos útját is.

Kellemes ünnepeket

szerez gyermekének, ha vásárol

Höfer hintópcrt lei 16
szappant lei 20
baby.cremet lei 20

— **Ungár Armin jubileuma.** A padureneagrai üvegyár vezérigazgatója és az oradeai társadalom köztiszteletben álló tagja Ungár Armin a napokban ünnepelte 70. születésnapját. Ungár Armin régi patricius oradeai családból származik és sikeres pályájának legszebb állomása lett, amikor a régi nagy feketeerdői üvegyár vezérigazgatója lett. Ungár Armin, aki mély zsidó tudással is rendelkezik, mindenkor kiveszi részét a zsidó karitatív intézmények munkájából. Mindenütt, ahol ismerik és tisztelik Ungár Armint, örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy munkaereje és alkotási készsége teljében levő vezérigazgatót 70-ik születésnapja alkalmából jókívánságaikkal felkérjék.

— **Az amerikai Joint nagyszabású segélyakcióra készül.** Newyork. Az amerikai Joint december 8-án Csikágóba rendkívüli megbeszélésre hívta össze az amerikai zsidó közélet 156 vezető személyiségét. Az értekezlet kizárólag az európai zsidóság nagy tömegeinek súlyos helyzetével foglalkozik, abból a felismerésből kiindulva, hogy a közép- és keleteurópai zsidó nyomor érdekében súlyos akcióba kell lépnie az amerikai zsidóságnak. Felix Warburg, a Joint diszelnöke és Paul Baerwald, a Joint elnöke, az értekezlet előtt kijelentették, hogy oly súlyos és tragikus jelentőségű problémák gyötrik az egész világ zsidóságát és oly országban merült fel a zsidó lét legégetőbb kérdése, hogy a Joint szükségesnek tartja az összes amerikai zsidó vezetők bevonását e kérdések megtárgyalásába sürgős akciók megindítása érdekében. Az értekezletre készített jelentésekből kitűnik, hogy a Joint 1933. tavaszától 1935. szeptemberéig kétfélemint 654 ezer 500 dollárt folyósított segély-célokra Közép- és Kelet-Európában, ebből 902 ezer dollár a németországi zsidóknak, 947 ezer 500 dollár a Némeországból elmenekült zsidóknak és 805 ezer dollár Lengyelországnak és más középeurópai országoknak jutott.

— **Meghalt id. Reiter Mór.** Szatmárról jelenti tudósítónk: A satmari zsidóság egyik kimagasló figurája dőlt ki szombaton éjjel az élők sorából. Hosszabb betegség után, 70 éves korában meghalt id. Reiter Mór fakeskedő, tüdőgyulladás következtében. Az elhunyt elévületlen érdemeket szerzett magának, a legnemesebb zsidóintézmények megermentésével. Hosszu ideig elnöke volt az ortodox hitközségnek, a Zsidó Árvagondozó és a Joint Kishitelbank alapítóelnöke, a Mizrachi és az orth. elemi iskola egyik megalapítója volt. Százszázalékos zsidó, aki egész életén keresztül ideálokért küzdött. Temetése, amely vasárnap délután ment végbe impozáns keretek között, folyt le, csaknem az egész város zsidóságának részvételével. Az elhunyt végrendelkezésében nagy könyvtárát részben a cluji Chaszam Szófer jesivának és részben pedig a satumarei Tóraegyesületnek hagyta. Gyászolják dr. Reiter Lipót és Reiter Dénes fiait kívül leányait; dr. Weimann Izsóné Oradeáról, Berger Mártonné Satumare és Klein Ödönne Varsány. A kiterjedt Reiter-család gyászában ószinte részvételt osztózik a város egész zsidósága.

PALESZTINA KÜLKERESKEDELME

A németországi behozatal 1935. év első felében 1.082.000 fontot tett ki az előző évi 859.000 fonttal szemben. Viszont Németország felé a kivitel 593.000 fontból, 248.000 fontra esett. Anglia felé az év 1. felében 2.096.000 font értékű vittek ki és csak 1.441.000 fontot importáltak. Az export növekedése a citrus, gyümölcsök kivitelének növekedéséből állott elő.

Elegáns őszi és téli

szövetkülönlegességeim
kabátokban és öltönyökben megérkeztek
HACKMAYER uriszabóság ORADEA
P. Reg. Maria 3.

Németország!

NÉMET ZSIDÓK OLASZORSZÁGI KIVÁNDORLÁSA

A német zsidók egyik berlini ülésén közölték a berlini olasz főkonzul nyilatkozatát, amely szerint az olasz kormány nem gördit akadályt olyan zsidók bevándorlása elé, akik 30.000 líra értékű birodalmi csekkel indulnak el, hogy új hazát keressenek.

A Hilfsverein egyik megbízottja a napokban Olaszországba megy, ahol tanulmányozni fogja a német zsidók letelepülésének lehetőségeit. Az olasz zsidó szervezetek nyilatkozata szerint több ezer, főkével bíró zsidónak letelepedése nem okozna nehézséget. Tekintettel azonban az olasz hadállapotra, ezek száma egyelőre nem lehetne több, mint legfeljebb ezer család. Ha átlag 20.000 márkát vinnének magukkal, úgy így is körülbelül 20 millió márkát tenne ki a tökekivétel.

NÉMETORSZÁGI KIUTASÍTÁSOK

Berlin. A titkos rendőrség kiutasítási végzést kézbesített Salom Adler Rudelnek, a zsidó szociális gondoskodás és kivándorlás szervezőjének, aki két héten belül el kell hagynia az ország területét. A kiutasítás oka ismeretlen. Adler-Rudel osztrák állampolgár, de hosszú éveken át a berlini hitközség munkaközvetítő irodájának igazgatója volt. Hitler uralma óta a kivándorlási ügyek egyik legfőbb intézője volt.

MAGDEBURGBAN A RENDŐRSÉG SEGÍTSÉGÉVEL SZABADULNAK MEG A KONKURENCIÁTÓL

A Gebrüder Barasch nagy konfekciós cég vezetőit letartóztatták. Ez a zsidó cég tárgyalásokat folytatott egy árja céggel, az üzlet eladása ügyében. Mivel a hat és fél millió márká vételárát túl magasnak találták, „más uton” intézték el az ügyet. Rendőrileg lezárták. Ok: a letartóztatott egyének „fajtalan üzelmeket” folytattak a cég női alkalmazottaival szemben.

EINSTEIN LEÁNYAINAK VAGYONÁT IS ELVETTEK A NÉMETEK

A berlini „Reichsgesetzblatt” közli, hogy Albert Einstein professzor két leányának Németországban hagyott vagyonát is lefoglalták, így Margot Marianoff és Ilse Kayser asszony vagyonát „államellenes üzelmek” címén. Ilse Kayser asszony különben annak az ismert dr. Rudolf Kayser irodalomtörténésznek felesége volt, aki egy évvel ezelőtt Párisban elhunyt.

AZ ŐRULTEK HAZÁBÓL...

Berlin. A „Judenkenner” című lap írja „Kirakati babák” címen: „Ezeket a babákat rendszerint zsidók gyártják. Ennek következménye az hogy mongol szemvágásuk van, mert „nem szeretik az északi fajt”, viszont a férfi-babákat rendszerint zsidós kinézésűnek készítették el. (Hogy a fajgyalázást elősegítsék). Rendkívül ügyesek abban, hogy az alakot árjának állítják be, viszont az arcot zsidósítják, hogy ne legyen ellenszenves a nők előtt a keleti fajtság. Kérjük az olvasókat — írja a lap — hogy nézzék meg a kirakati babákat és meggyőződnek arról, amit írunk. Különben azt ajánljuk, hogy minden egyes üzletet, amely zsidós típusokat tesz kirakatába, 100 márka külön adóval sújtsanak.

ELITELTEK KÉT RÉSZEG ZSIDÓVERŐT

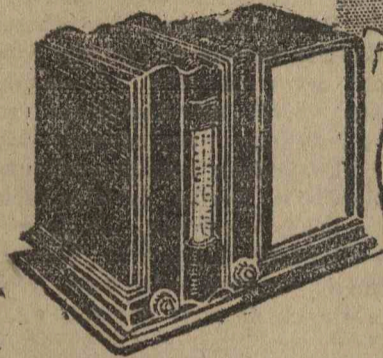
Lonsdorffban két részeg árja behatolt egy zsidó házba, ahol a házigazdát és családjának tagjait megverték. A giesseni bíróság amint azt a Frankfurter Zeitung december 13-iki száma hozza, hat-hat heti fogházra ítélte az inzultálókat. Az ítéletbe beszámították a vizsgálati fogházban töltött egyhetes időt is.

SUPER 36

5+1 CÖVEL
19-2000 M.

TÁVKAPCSOLO
FINOMBEÁLLÍTÁS

AZ ÖSSZE MŰSZAKI UJÍTÁSOK
FIGYELEMBEVÉTELÉVEL SZERKESZTVE

RADIO

Standard

Kapható: „MUSICA” B-dul Regele Ferdinand 9.
„LEONARDO” Str. Avram Iancu 1.

A MOZART STIPENDIUMRA CSAK ÁRJÁK PÁLYÁZHATNAK

A Frankfurt a. Main-i „Fränkische Tageszeitung” írja, hogy a Mozart-alapítvány új stipendiumra írt ki pályázatot, amely 1936 szeptember 1-én kerül kiosztásra. Pályázni csak olyanoknak van joguk, akik igazolják árja származásukat.

ÜZLETTELADÁSOK

A düsseldorfi divatáruház, amely Coppel és Goldschmied zsidó cég tulajdona volt, Georg Leitner et Co. árja cég tulajdonába ment át. Az E. Sostheim textiláruházat Hans Appenzeller cég vette át. Harburgban elárusítást rendeztek és megszűntek, az M. M. Friedman, a Ludwig Fliess, Eduard Herzberg és Ad. Frack cégek. Essenben N. Karsch cég került árja tulajdonos kezébe. Megszűnik a Gumpel és Samson bankcég Bernburgban. A Bernburger Bankhaus a megszűnő bankház helységében egy fiókot állított fel, a hatóságok tudtával és beleegyezésével, hogy ezzel is zsidó bankház vevőkörét magának biztosítsa.

A ZSIDÓKAT ELÜZIK A SAAR-VIDÉKRŐL?

Nürnberg. A „Fränkische Tageszeitung” közli, hogy Bűrkel a Saar-vidék birodalmi biztosá kijelentette, hogy „néhány hónap múlva, körülbelül március 1-ig a Saar-vidék lesz a német birodalom zsidóktól legmentesebb területe.

KIFORGÁTTÁK TULAJDONÁBÓL A SIMSON-CSALÁDOT

A Havas jelentés szerint Thüringia kormányzója, von Blomberg hadügyminiszterrel egyetértésben, Hitler rendelkezésére bocsátotta a szul-i fegyvergyárat, amely egy Simson nevű zsidó család tulajdonát képezte. A Simson-család tagjait kiutasították Németországból, mert állítólag törvénytelen előnyöket élveztek, munkásaikat túl alacsony bérrel javadalmazták és elhanyagolták a szükséges egészségügyi óvintézkedéseket.

TOVÁBBI LETARTÓZTATÁSOK NÉMETORSZÁGBAN

Berlin. Dr. Ignatz Maybaum Frankfurt am Main-i rabbi, az ismert zsidó vezért, számos vallás-tudományi mű szerzőjét, egy zsidó gyűlésen tartott beszéde miatt a Gestapo letartóztatásba helyezte.

Nagy feltűnést keltett, hogy dr. Sigmund Wassermann ismert zsidó bankárt, aki a zsidó közéletben is jelentős szerepet játszik, letartóztatták. Letartóztatása kapcsolatban van azzal az akcióval, amely azt célozza, hogy likvidálják mielőbb a zsidó magánbankokat. Kiszivárgott hírek szerint Wassermann letartóztatása azért történt, mert összekülönbözött és differenciái voltak a nemzetiszocialista tözsde-alkusokkal. Dr. Wassermann hét napig volt letartóztatásban.

December 15-én hét fiatal zsidó fiút a Gestapo letartóztatott Berlinben, akik egy chalucképző tanfolyamon vettek részt, későbbi Palesztinába való kivándorlás céljából. A letartóztatás okát nem közölték. Attól félnek, hogy ez az intézkedés jel arra, hogy a chaluc-mozgalmat is beszüntessék Németországban. Később hatot közülök szabadlábra helyeztek, a hetediket Berl Eisenstadtot fogva tartották. Eisenstadt chaluc vezetője a danzigi chalucmozgalomnak és Berlinben fiatal zsidók további képzésének kérdésében tárgyal.

— Az olasz zsidóság áldozatkészsége.

Róma. Az olasz hitközségek szervezete utján felhívást bocsájtott ki a kormány, amelyben arra kéri a zsidóságot, hogy arany, ezüst és nemesfém vagyonát, tekintet a nehéz időkre, bocsájtás az olasz kormány rendelkezésére. Dr. Aldo Lattes Róma főrabijja, több rabbitársával egyetemben megjelent az olasz fasszista párt főtitkáránál és átnyújtotta neki a római nagytemplom tóraszekrényének aranykulcsát, azonkívül egy színezüst templomi gyertyatartót.

PALESZTINA

A németek Tel Avivban

Erdemes figyelemmel kíséreni azt a nagyszabású propagandát, amely a telavivi városi tanácsválasztások körül zajlik, az az helyesebben zajlott, mert mire ezek a sorok megjelennek, a 100 százalékos héber város — ahogyan büszkén és ma már kissé alaptalanul nevezi Tel-Avivot — már új vezetőség alá került. Ennek a propagandának, amely a választásokat megelőzte, nem az a legnagyobb és legszomorúbb jelentősége, hogy a 15 tanácsosi mandátumra csekély 24 listát nyújtottak be. Még az sem a legérdekesebb mozzanata a választási küzdelemnek, hogy Tel-Aviv eddigi főpolgármestere, az öreg Méir Dizengoff, aki egyik alapítója volt ennek a nagyvárosnak, eleinte nem is akarta jelöltetni magát és csak utolsó pillanatban határozta el magát arra, hogy teljesen önálló listával indul.

A legfigyelemreméltóbb momentuma ennek a választási küzdelemnek az a megmozdulás, amelyet a Németországból menekült zsidók indítottak dr. Felix Rosenblüth jelöltetése érdekében. A cionista exekutive egykori szervezeti referense dr. Rosenblüth. Az ő nevéhez fűződik a cionista szervezet letörése. Talán éppen az adta neki az erkölcsi alapot arra, hogy részt követeljen magának Tel-Aviv városi gazdálkodásának a vezetésében. A jómódu németországi menekültek hihetetlen energiát, pénzt és időt áldoztak a maguk jelöltje érdekében.

Az ember egészen furcsán érzi magát, amikor olvassa, hogy a Németországból alig kijutott zsidók, akik valósággal „hitlerizáltak“ a zsidó Palesztina legzsidóbb városát, akik az elviselhetetlen porosz junkergögg egyik változatát plántálták át az épülő zsidó állam földjére és akik minden emberi részvét és együttérzés ellenére sem tudtak valami tulbarátságos fogadtatást biztosítani maguknak Palesztina régi lakosságánál, most külön német csoportként akarnak ráülni Tel-Aviv nyakára. És ennek érdekében lerántják a sárba a városalapító Dizengoff-érát, hogy az nem elég modern, nem elég világvárosi, nem elég európai. Izlés dolga, hogy az olyan frissen jött vendég ki akarja turáni helyéből a vendéglátó gazdáit és még hozzá német színekben.

Tel-Aviv eddig valóban 100 százalékos zsidó és héber város volt, az új nemzeti zsidóság egyik legértékesebb fellegvára. Ott még a különben annyira mindenható baloldali diktatúra ereje is megtört a józan belátás, és a magasabbrendű nemzeti érdekek bástyáján. Ezért nem elég modern, nem elég világvárosi és nem elég európai Tel-Aviv a szalonszocialista menekült németországi zsidóknak. Tel-Aviv tulságosan zsidó az ő szemükben és tulságosan nemzeti. Ez fáj nekik és ezért szeretnének minden áron bejutni a város házára, miközben megfélejtkeznek a legelembb ildomoságról is.

Minden testvéri együttérzésünk a sok megpróbáltatásnak kitétt németországi zsidóságé. De az igazságot, akármilyen ekserű is, nekik is meg kell mondani. Azoknak az embereknek, akiket tulnyomórészen csak a Hitler-diktatúra véres ökle tudott kipofozni a Harmadik Birodalomból és egyébként talán soha nem jutott volna eszükbe, hogy valahol államot akarnak építeni maguknak a zsidók, semmi joguk és semmi erkölcsi alapjuk sincs ahhoz, hogy ráfeküdjenek a legzsidóbb város felkére és a maguk elgermanizálódott képére formálják. Nem. Ebből nem kérünk. Maradjon csak meg Tel-Aviv zsidónak és keletinek, ne akarjanak erőszakal Kurfürstendamot csinálni belőle. Mint ahogy kis Moszkvát sem hagyhatunk csinálni belőle. (d)

Muse Duchan, a Palesztina-kormány talaj departamentjének helyettes vezetője megváltik állásától. Azon zsidó magasrangú hivatalnokokhoz tartozott, aki kmár 1921. áprilisában lépetek a palesztinai kormány szolgálatába.

Csernichovszky, a híres költő, Tel-Aviv diszpolgára lett. Tel-Aviv városa, Saul Csernichovszkyt hatvanadik születésnapja alkalmából diszpolgárává nevezte ki. Csernichovszky 1875-ben, a Krimben, Michalowszka községben született és hetedik életévétől kezdve intenzív héber kiképzésben részesült. Az egyetemen az orvosi fakultást végezte és egyideig Szentpéterváron mint orvos működött. Maradandó költői ténykedésén kívül elévülhetetlen érdemeket szerzett a botanika, anatómia és különböző orvosi szakkifejezések terén megalkotta a héber terminológiát. Egyike legjelentősebb műfordítója a héber nyelvnek, amelyre számos világhírű alkotását ültetett át. Nemrégiben a finn kormány vendége volt, mert lefordította héberre a finnek nemzeti eposzát, a „Kalevala“-t. Lefordította Illiast és Odüsszeat, Ódinus királyt Szofoklesztől. Anakreon dalait, Shakespeare-t, Machebeth, Goethe Reinecke Fuchs-ot és még számos művet. Mint az új héber irodalom reprezentánsa, a londoni Penklub elnöki tanácsának is tagja. Csernichovszky a legjelentősebb ma élő héber költő.

A palesztinai kormány egy minden részletre kiterjedő öt éves tervet készített az ország befásítására, 5000 dunam földet akarnak évente (cca 1000 hold) befásítani. A kormány külön 1000 fontot szavazott meg az Olajfák-hegyének beültetésére, tekintettel annak történelmi jelentőségére.

A palesztinai kormány technikai iskolát létesít az araboknak Haifában, Jeruzsálem. A betiltott „Adifaa“ helyett megjelenő „El Sirat al Mustakim“ című arab lap híradása szerint a kincstári hivatal 32.000 fontot irányzott elő, egy technikai főiskolára, melyet az arabok részére létesítenének Haifában. Öt különféle szakosztályt állítanak fel. A palesztinai héber lapok megfelelő kommentárral kísérik a palesztinai kormány ebbeli ténykedését. A zsidó adófizetőktől beszédett milliónyi fontokból a kormány előszereffel nevel nemzetiszocialista érzelmű arab antiszemita ifjúságot, -pen a zsidók országának kellős közepén.

Gyenge a palesztinai turista forgalom. Jeruzsálem. Az arab sajtó közli, hogy a turista forgalom a mostani ünnepi időszakban rendkívül gyenge. Míg az előbbi évben december hónaptól márciusig egymásután külön turistahajók mentek Palesztinába, addig most összesen három hajó érkezett turistákkal. A turistaforgalom visszafejlődése a bizonytalan nemzetközi helyzetre vezethető vissza. Nagyon sokat árt ez az arab lakosságnak, mert arab kezekben van a legtöbb utazási iroda és turista társaságok arab vezetőket alkalmaznak és arab szállodákba helyezik el.

Emek Jesreelben dolgozni kezd a generáció. A nahaladi hegyek között, Emek Jesreelben most alapítják az első kolóniát azok számára, akiknek szülei voltak az első letelepülők az Emekben. Ez a település azzal válik lehetővé, hogy megkezdik a félmillió fa ültetését, amely V. György angol király jubileumának emlékére történik. Kétezer dunam KKL földet használnak fel erre a célra Nahalal mellett és ehez a munkához 40 munkásnak adnak 5-7 évre kenyeret, akik évente hét hónapig foglalkoztatva lesznek. Ezt a munkát a nahalalt „ős“ települők gyermekei fogják végezni, aki ezáltal állandó eknyérhez jutnak mindaddig, amíg rendelkezésükre áll az a 20-20 dunamnyi föld, amelyen intenzív gazdálkodást folytathatnak. 50 családról van szó, akiknek existenciája az átmeneti időre is biztosított van. Ilyen alapon történt évekkel ezelőt a Kfar Chassidim kvuca is alapítása, amely szintén erdősítési munka által kapott biztos alapokat.

A telavivi krónikus vízáradások. Tel-Aviv Már hozzászórtak bizonyos városrészek lakói ahhoz, hogy egy-egy nagyobb zivatar után teljesen használhatatlanná válnak az uccák és megszűnik rajtuk minden közlekedés. A város növekedésével ez a baj mind gyakoribb lesz és ma már sokszor élet és vagyonbiztonságot veszélyeztet. Néhány nappal ezelőt két óra hosszáig tartó felhőszakadás volt, amikor is 60 milliméternyi csapadék volt és ez előtörtte az alacsonyabban fekvő városrészeket és igen sok helyen a nagy házak szuterénhelyiségeibe is behatolt. Fostanig a homok beszivta a sok vizet, azonban a köves és aszfaltos uccákon összeszorul a víz és lefolyást keres. Sokhelyütt a baraklakások csaknem teljesen tönkrementek és a zsidók vagyonszáját egészen elvitte. A város vezetősége pedig nem vett még annyi fáradságot magának, hogy ilyen és hasonló bajok esetén megszervezze a kellő segítséget, úgyhogy az emberi segítség szokásos formái is hiányoztak. Ennek kapcsán folyton erősödik az a hangulat Tel-Avivban, hogy a város vezetőségének szelleme meg kell változzék.

Súlyos fogházbüntetésre ítélték négy zsidó földmunkást. Haifa. Sherwel bíró folytatta le azt a pert, amelynél négy zsidó munkás állott az itteni bíróság előtt. A négy munkás a Meshek Company alkalmazásában volt és augusztus 19-én a Kuskus Taboun-területen megtámadták őket beduinok. A harc közben Mohamed el Alyan nevű beduin meghalt, négy megsebesült. Saleh Kassin beduin a tanú kihallgatások során elismerte, hogy ő és négy társa megkérték akadályozni a zsidó munkásokat abban, hogy traktorjaikkal dolgozhassanak. Eközben történt az összetűzés, amikor is a zsidók fegyverüket használták. A bíróság Jichack Hankint tíz évi fegyházra, Mordechai Mizrachi, Josef Domai és Arje Abrahamsont két-két évi fegyházra ítélte. A súlyos ítélet nagy feltűnést keltett a palesztinai közvéleményben.

Beigazolódott, hogy a lejobban megszervezett kirándulások és utazások Palesztinába és a közelkelet többi országába a

ZION LLOYD

által történnék meg.

Tehát ha valamilyen információt, utbaigazítást akar, úgy forduljon bizalommal a M. Jampolsky vezetésével álló

ZION-LLOYD-hoz

BUCUREȘTI, Calea Victoriei 33, (Casa Frascati) Telefon 3.69.13

Képviseletek Clujon: Dr. W. Neumann Str. Berthelot 12. Timisoara: Reiter Ernő Str. Bonas 5 Oradean: Kirsch Tibor, Str. Iorga 21. Telefon 252.

KÖZÉLET

— Fuchs Benjámín oradeai főrabbi chanukai ünnepi beszéde. Chanuka hetedik napján az oradeai orth. árvaház chanuka-ünnepélyt tartott, amelyen nagy közönség vet részt, már csak azért is, mert azon Fuchs Benjámín, a tudós és nagytekintélyű oradeai főrabbi tartotta még ünnepi chanuka beszédét. Freund Herman elnöki megnyitója után a főrabbi megrázó erővel mutatott rá azokra az üldözésekre, amelyeknek az egész világ zsidósága ki van téve. A chanuka lángok, amelyek a zsidó szobákból az uccára világítanak, azt jelentik, hogy a régi évezredek zsidó szeretet mindenkor világítani fog abba a nagy sötétségbe, amely bennünket körülvesz. Akármilyen gyűlölettenger is vesz körül bennünket, ezek a kicsiny mécesek, amelyek a zsidó hősiességnek, vallásiránti hűségnek és Isten szeretetnek világító fáklyái maradnak, adnak erőt a további harcra és kitartást a vallás törvényeinek betartására, s ahhoz, hogy hűségesek maradjunk zsidóságunkhoz. A főrabbi beszéde a hallgatóság körében nagy hatást váltott ki. 29 árva gyereket istápol ma az árvaház, amelynek Freund Herman az elnöke, s bár sok nehézséggel küzd, mégis fenntartja magát. Egyrészt hitközségi szubvenció folytán, másrészt társadalmi adakozások után.

Kedves jelenet volt, amidőn az árva felvonultak, mindegyik külön-külön héber és magyar szavallatokkal, amely egyidejűleg azt is igazolta, hogy az árvaház a meleg családi otthon mellett megfelelő szellemi és lelki kiképzést is nyújt eme szülői melegséget nélkülözni kényszerülő gyermekeknek. A sikerült chanukai ünnepséget, amely a jelenlévő nagyszámú illusztris közönség áldozatkészségével is felemelő volt, özv. Kun Gyuláné tanárnő szívből jövő zárószavai fejezték be.

— Wizo műsoros estély. December 26-án, csütörtökön este az oradeai Wizo nagy műsoros estélyt rendezett a Sfatul Negustoresc (Fészek) klubban. Az estély keretében Halmosiu Magdalena, Sonnenwirth Klára tehetséges balettnövendéke táncokat mutatta be. Háziasszonyok: Kelemen Izsóné, dr. Markovits Sándorné, Mező Ernóné, Radó Istvánné, dr. Pogány Györgyné, Pajor Pálné, Stein Wilmosné, Schiller Sándorné, Székely Ignácné. Házikisasszonyok: Hajdu Bözsi, Hirsch Lili, Krausz Magda, Neumann Böske, Reich nővérek, Fa'udi Lili, Ziszovits nővérek, Weisz Anci.

— Wizo kulturdélután Oradea, Dec. 15-én az oradeai Wizo igen jólsikerült kulturdélutánt rendezett. A városháza zsufolásig megtelt nagytermében dr. Markovits Ignácné elnöknő üdvözölte Friedmann Judit Goldstein Árminné előadónőt és örömeinek adott kifejezést, hogy sikerült a ruzrachista asszonyokkal egy harmónikus együttműködést a Palesztina-országépítés munkájában megteremteni. Friedmann Judit asszony több mint 3 hónapot töltött Palesztinában és ezt az időt alaposan felhasználta arra, hogy az ottani életet a magavalóságában és mindennapiságában tanulmányozza. Megfigyeléseinek eredményéről egy óras előadásban számolt be, amely mindvégig színes, amellet realis és lebilincselő volt. Főként abban tért el a sablonos palesztinai beszámolóktól, hogy megfigyelései nemcsak azokra a dolgokra vonatkoztak, amelyeket a turistáknak futólagosan megmutatnak, hanem az egész előadáson végig vonult egy okos és élettapasztalatokkal rendelkező asszony éles megfigyelőképessége. A kitünő előadást a közönség lelkes tapsal honorálta.

— 30 éves a Vadász kocsi. Ebben a hónapban ünnepi városunk egyik legrégebbi ipartelepe a Vadász kocsi fennállásának 30 éves évfordulóját. A bensőséges ünnep a munkaügyi minisztériumban

BANCA ILIESCU S. A. Cluj

az állami osztálysorsjáték erdélyi és bánáti felárúsítása

Boldog ünnepeket, szerencsés újévet és még több milliós nyereményt híván nagyszámú sorsjegyvásárlóinak és ügyfeleinek.

is visszhangra talált, ugyanis ebből az alkalomból Vadász Albert, a cég igazgatója, valamint Schönfeld Jenő, a cég prokuristája a „Meritul Comercial si Industrial“ II. o. kitüntetést kapták meg. A nagymultu üzem különben jelenleg Vadász Albert fia, Pál vezetése alatt áll és főleg autókaroosszerű gyártására van berendezve. Részünkről örömmel csatlakozunk a gratulációk ohsszu sorához és további sikeres és becsületes zsidó munkát kívánunk az elkövetkező 30 évre.

— Krausz S. W. sirkövyatása. A napokban avatták fel sirkövet az oradeai temetőben a nemrég elhunyt Krausz S. W. volt hitközségi alkalmazottnak, aki hosszú évtizedekig a legpéldásabb és legkiválóbb tisztviselője volt az oradeai orth. hitközségnek. Özvegye, gyermekei és számos tisztelője állottak körül a sirt, amikor a díszes sirkövet felavatták.

— Szirmai Lajos lett az UGIR oradeai tagozatának elnöke. Friedmann Herman sörgyári igazgató halálával megüresedett az országos gyáripari szövetség oradeai tagozatának elnöki széke. A napokban választották meg az új elnököt, Szirmai Lajos vezérigazgató személyében, aki a Krausz Moskovits gyár igazgatója. Szirmai vezérigazgató nem zsidó léte mindenkor kiveszi részét ugy az oradeai, mint minden országos filantrópikus intézmény támogatásában. Megválasztása általános meglepedést keltett.

— Az oradeai KKL Chanuka ünnepélye. Vasárnap, december 22-én d. u. 4. órakor a KKL hívós chanuka ünnepélyt rendezett a Wizo helyiségében az ifjuság részére. A Noár Hacion énekkórusa és Neuschiller Cipora kedvesen előadott sza-

valata után dr. Székely Mózés tartott előadást a chanuka jelentőségéről. Keszenbaum Miksa, Mizrahi és Il. Cs. zsidók, valamint dr. Markovits Ignác KKL elnök lelkesítő szavaival fejeződött be az ünnepély.

Az oradeai Zs. N. Sz. helyicsoporija az összes pártok bevonásával értekezletet tartott, amelynek során elhatározták, hogy megteremtik az összes helyicsoporitok delegatusaiból a Zs. N. Sz. helyicsoporjának végrehajtóbizottságát. A végrehajtóbizottság elnökévé Keszenbaum Miksát, a Mizrahi helyicsoporj elnökét, titkárává pedig dr. Pogány György ügyvédet választották meg.

Legmodernebb, legolcsóbb

„Standard“

vasbutorgyár

Str. Aurel Lazar 10.
(fogházműhely)

Szövet

szükségletét szerezze be bizalommal

Havas és Grünfeld

posztónagyáruházában

Oradea, Piața Regina Maria 1.

ENGROS! DETAIL!

Legfinomabb minőségek! Legolcsóbb árak!

Fűzőkülönlegességek

Fuchs Mancsi fűzőszalonjában

Oradea, Piața Mihai Viteazul 11-a (Ullmann palota)

Állami sorsjáték

Minden kívánsága teljesül, ha a kellő időben megújítja sorsjegyet avagy ha vásárol új sorsjegyet

3-ik osztály huzása

1935 január 15-én lesz 11098
nyeremény 755.112 lei értékben

4-ik osztály huzása

1936. február 15-én lesz 39025
nyeremény 203.846.025 lei értékben.
Döntő huzás!

Hétről-hétre

Jeruzsálem. A közeli napokban találkozni fognak a főkoronázó és Emir Abdullah Transjordánia fejeleme. — Október havában a Galilea kerületben 100 új malária esetet jelentettek be a betegsegélyzőnek. Tifuszeset 251 fordult elő. — Huberman Bronislaw 1936. január 7-én érkezik Palesztinába. — Ötven bucharai zsidó család Kabilból megérkezett a haifai kikötőbe. — A Palesztina kormányának az október—áprilisi félévben 2.968.612 font volt a bevétele, 200.0000 fonttal több, mint ahogy előirányozva volt. Az előző évben félmillió fonttal kevesebb volt a bevétel a hasonló időszakban. — Ajalaeth Hasachar (Galilea)-ban 50 méter mélységben vizet találtak. Az ottani településnek rendkívül nagy segítségére van az új vízforrás. — Virágvázák készítésére, német szakemberek közreműködésével gyár létesült Jagurban (Haifa mellett), melynek gyártmányai rövidesen piacra kerülnek. — Hassan bey Shukri, Haifa városának polgármestere az újságírók előtt kijelentette, hogy a város lakossága meghaladja a száz ezres számot. — November végén megindult Irak és Palesztina között a telefonforgalom. Az első beszélgetést Jassin pasa, Irak miniszterelnöke folytatta John Hatim Hall-al Palesztina-kormány főtitkárával. — A „Tnuvah“ a munkás-mezőgazdasági eladási szövetkezet Kfar Malal-ban új központi teüjzemet létesített dán minták alapján.

Bécs. A napokban megalakult a héber egyetem barátainak köre, elnökké Adolf Böhmöt választották meg, alelnökké prof. Gottliebet és Sandor Wolfot. — A „Fachschaft der Geographen“ nevű földrajzi társulat, amely a filozófiai fakultás földrajztudományai foglalkozó tagjait is magába foglalja, az egyetem 21. számú termében előadást hirdetett. A címe az előadásnak „A mi szomszédvárosunk Budapest“. Az előadást egy pesti tanár tartotta és az aítón ez a figyelmeztetés állott: Csak árja vendégek kívánatosak! Ugylátszik a bécsi tudományos körökben is érvényesül a berlini szellem és nem sok jót jelent a jövőre nézve.

Brüsszel. A belga hivatalos lap, a „Moniteur Belge“ új társaság törvényes működésének engedélyezését hozza. A címe: „Le Péril Juif“ (A zsidó veszedelem) célja pedig: az árja faj megvédése. Alapítói néhány iparos s egy ügyvéd. Első eset Belgiumban, hogy ilyen bejegyzés megtörtént itt. Zsidó részről illetékes helyen intervenáltak ez ügyben.

A TEL-AVIVI VÁLASZTÁSOK. A tel-avivi városi tanács-választás végső eredménye a következőképpen alakult: A választáson résztvevő összesen 21.677 szavazásra jogosult polgár. A munkáspárt 8709, a „centrum pártiakra“ 8651, a Meir Diesengoff polgármester listájára 2007, míg a progresszív klacionisták és a Hitachduth Ole Germania (der Felix Rosenblüth) egyesített listájára 1632 szavazatot esett. A 15 mandátum közül a munkáspártra és a centrum pártira egyaránt 6—6 mandátum esik. A centrum pártiak mandátumai a következőképpen oszlanak meg: Roksach alpolgármester csoportja 1, a shatzow frakció 1, revizionisták 1, Mizrachj 1, háztulajdonosok csoportja 2. A 13-ik mandátumra Diesengoff, a 14. Rosenblüth dr listáját illeti meg. A 15-ik mandátum sorsa még bizonytalan: a Diesengoff lista, a Hapoél Hamizrachi és a szefárd zsidók jönnek számításba odaitélésénél.

NYOMATOTT
PASZTOR EDE CÉG KÖRFORGÓGÉPÉN
ORADEA.

Jubiláris konferenciát tart a Jewish Agency és Keren Hajassod Oradeán

Tizenöt éve tölti be fontos és magasrangos hivatását a Keren Hajassod, a zsidó országépítési alap, amely milliárdokat juttatott eddig Palesztinának. Szerinte a világon nagy államférfiak, a világ első emberei ünneplik a zsidóságnak ezt a produktív instrumentumát. A Jewish Agency erdélyi szekciója is elhatározta, hogy reorganizálja magát és ünnepi ülésre hozza össze a romániai zsidóság Palesztinával szimpatizáló reprezentánsait. A konferenciát Oradeán tartják meg január 5-én és 6-án ünnepélyes keretek között. A nagyszabású programból kiemeljük a következőket:

Megnyitó január 5-én délelőtt 11 órakor a városháza dísztermében. Löbl Lajos beszámol a KH erdélyi munkájáról. Moritz Peiger mint KH delegátus tart előadást. Weinberger Nándor, az önkéntes gyűjtőpárok munkájáról beszél. Dr Nachum Goldmann és Samuel Gronemann külföldi megbízottak előadása következik. Általános vita és választások. Ugyanaznap délután 7 órakor a Filmpalacban ünnepélyes nagygyűlés. Ezen az ünnepélyes megnyitón dr Weisz Artur mint a KH erdélyi elnöke referál az alap 15 évi munkájáról. Dr Nobel Sándor üdvözi a vendégeket, dr Balázs Endre az erdélyi Jewish Agency elnöke annak jelentőségéről beszél. Lovag Anchauch Max Cernauti a bukovinai ismert nagyiparos a KH és Jewish Agency jelentőségét ismerteti. Najd dr Nahum Goldmann és S. Gronemann tartanak előadást. Este Bankett. Január 6-án táncestély a Wizo rendezésében.

RIPPNER FARKAS gyáros halála

Mélységes megdöbbenést keltett egész Oradea társadalmában, hogy Rippner Farkas gyáros, az oradeai közgazdasági és társadalmi élet kimagasló egyénisége 49 éves korában, súlyos szenvedés után elhunyt. Rippner Farkas mint szegény vallásos szülők gyermeke a maga szorgalmával, tehetségével, igazi self made man-i adottságokkal vagyoniilag és társadalmilag is alig két évtized alatt nagy karriert futott be. S dacára ennek, mindenkor igen szerény, mindenkiel együttérző puritán jószívű ember maradt. Tudta, hogy a jólét kötelez és ezért páratlan adási készséggel mindég és mindenkinek adott. Jótékonyága közismert volt és sok szegény család fogja siratni korai halálát. Rippner Farkas vallásos érzésű volt és az elsők között lehetett látni akkor is, amikor Palesztináért dolgozni és adni kellett. Korai tragikus halálát özvegye, leánya Márta dr Kunda Andorné és fia dr Rippner György gyászolják és kiterjedt rokonság. — Temetése kedd délután a város osztatlan részvéte mellett folyt le Fuchs Benjámin főrabbi szívbemarkoló szavai után Szirmai Lajos, a Gyáriparosok Szövetségének elnöke és dr Molnár Vilmos a Zsidókörház igazgató főorvosa bucsuztatták az oradeai zsidóság nagy halottját.

— HALÁLOZÁS. Karmitz Marin magánzó, a bucarestii társaság közismert tagja 86 éves korában Bucarestiben elhunyt. A megboldogultban Karmitz Isidore, Leonty, József és Solly a legnagyobb romániai gyógyáru-nagykereskedelmi vállalat, a Drogueria Standard tulajdonosai édesapjukat gyászolják.

Zsidó humor

IGAZA VAN HITLERNEK

Hitler és Goebbels repülőgépen keringenek Berlin felett.

— Micsoda embertömegek azok, amelyeket ott látunk? kérdi a Führer.

— Azok a vajért állanak sorban — mondotta Goebbels.

— Akkor nem érdekelnek — válaszolta Hitler — mert én csak munkát és kenyeret ígértem nekik — de vajról nem volt szó...

SZAZ LEIT ADOK ÉRTE

Egy hitsorsos, aki roppant zsugori ember volt és amellet nagy vagyonnal is rendelkezett, rettenetesen vallástalan ember volt és amikor halálos ágyán feküdt, még akkor sem engedte magához a rabbit. Végül annyira elgyengült, hogy nem tudott tiltakozni és a rabbi az ágyához lépett. Kezébe nyomott egy imakönyvet és intett neki, hogy imádkozzon.

A haldokló vallástalan hitsorsos élettelen ujjaiival végigtapogatta az imakönyvet és ereje végső megfeszítésével kinyögte:

— Hundert lei gib ich dafür.

JELENET AZ ERDŐBEN

R. Smiel az erdőben sétál, midőn egyszerre elébetoppan egy alak és rákiabál:

— Ide a pénzt!

R. Smiel előveszi a pénztárcáját, közben megkérdezi:

— Nem elégedneme a felével?

— Fogd be a pofád — ordított rá a revolveres — úgy pofonváglak, hogy leesik az a buta tökfefed!

— Ugy? — mondja erre dühösen R. Smiel — még gorombáskodik is? Akkor leszheti, hogy még egyszer erre jöjnek sétálni!

KESERŰ PIRULA — STANIOL CSOMAGOLÁSBAN..

A legutóbbi oradeai képviselőtestületi választásról beszélnek egyik kávéházi asztalnál és többen kritizálják a megválasztottak egynémelyikét. Erre tudásáról és humoráról ismert volt hitközségi elnök a következőket mondotta:

John traktátusának 22-b. oldalán az utolsó sorban lehet erre vonatkozólag érdekes utasítást találni. Simon ben Jechocadak, azt mondja a szentenciában:

— Legjobb olyan férfiakat állítani a gyülekezet élére, akiknek családjában valami hiba van. Mert ha ilyen vezető — a vezetők szokása szerint — gögösködni kezd a községgel szemben, akkor meglehet neki szépen mondani: Vigyázz! Ne hordd fejed oly magasan, mert neked is van néhány nagy hibád.

A talmudi citátumot több helyszíni „rámutatással“ illusztrálta az idézet elmondója.

LÖW IMMÁNUEL HIÁNYOS ZOOLOGIAI TUDÁSA

Egy tengerparti vendéglőben történt, amelynek tulajdonosa a Hirschl nevet viselte. A rituális koszt diétás és iüszereetlen volt, ellenben annál paprikásabb a számla. Löw Immánuel nézi-nézi csendesesen és gondolatlan már más tájak felé kalandoznak. A vendég-lős kérdéssel bátorodik:

Méltóságod talán drágának találja az árainkat, hogy tűnődik a számlán?

— Csak azon tűnődöm — feleli Löw Immánuel — milyen hiányosak a zoológiai ismereteim. Ich wusste garnicht, dass der Hirsch ein Raubtier ist.

Szerencsés számu sorsjegy várja Önt a
Kereskedelmi Hitelbank
részvénytársaságnál Cluj, Piața Unirii